

TMO Hyvärinen Olli(TEM)

20.12.2013

VASTAANOTTAJA

*Eduskunta
Suuri valiokunta*

Viite

Asia

Suuntaviivaluonnos valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission suuntaviivaluonnoksesta:

Luonnos komission tiedonannosta suuntaviivoiksi valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen.

Ylijohtaja

Pekka Timonen

Ylitarkastaja

Olli Hyvärinen

LIITTEET Perusmuistio: suuntaviivaluonnos valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (liite 1)

Asiasanat	valtiontuki, kilpailu, teollisuuspolitiikka
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, MAVI, MMM, OKM, OM, SM, UM, VM, VNK, YM

TMO Hyvärinen Olli(TEM)

20.12.2013

Asia

Suuntaviivaluonnos valtiontuesta rahoitusalan ulkupuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

-

U-tunnus / E-tunnus:

-

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komissio on avannut suuntaviivaluonnoksesta avoimen kuulemisen 5.11.2013. Kuuleminen päättyy 31.12.2013.

Ennen suuntaviivaluonnoksen julkaisua komissio on järjestänyt sääntelyn uudistamisesta kaksi kartoittavaa julkista kuulemistä vuosina 2007 ja 2010–2011.

Asiakirjat:

Komission ehdotus uusiksi suuntaviivoiksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107–108 artiklojen mukaan valtiontukien sääntely kuuluu komission toimivaltaan. Komissiolla on yksinoikeus Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnan alla antaa yksityiskohtaisia sääntöjä koskien tukien hyväksyttävyyttä 107 artiklan 2 ja 3 kohtien nojalla.

Jäsenvaltioita kuullaan prosessissa asiantuntijan roolissa.

Käsittelijä(t):

Ylitarkastaja Olli Hyvärinen, P. 050 396 3619

Suomen kanta/ohje:

Valtioneuvosto suhtautuu komission suuntaviivaluonnokseen pääasiallisesti arvioiden myönteisesti. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että uusissa säännöissä on aiempaa tarkemmin kuvattu pelastamis- ja rakenneuudistustuen hyväksyttävyyden edellytyksiä. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan sääntöluonnoksessa tulisi entistä tarkemmin selkeyttää sen suhdetta muuhun EU:n valtioneuvoston sääntelyyn. Selkeä ja ennustettava valtioneuvoston sääntely takaa tuen myöntävälle viranomaiselle oikeusvarmuuden ja sen, että EU:n valtioneuvoston sääntelyä sovelletaan yhtäläisellä tavalla eri jäsenvaltioissa. Koska vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen kuuluu kilpailua vääristävimpiin tukimuotoihin, tavoitteena tulee olla, että nämä tuet säilyvät erillisen valtioneuvoston sääntelyn piirissä ja että niitä koskeva sääntely on asianmukaisen tiukkaa.

Valtioneuvosto kannattaa komission esitystä, jonka mukaan suuntaviivojen soveltamisalaan sisällytetään uusi tukimuoto, väliaikainen rakenneuudistustuki. Uuden tuen avulla voidaan puuttua entistä paremmin ja kevyemmällä menettelyllä vaikeuksissa olevien yritysten maksuvaikeusongelmiin. Valtioneuvosto ei vastusta sitä, että valtioneuvoston sääntelyssä mahdollistetaan kyseisen tuen myöntäminen 18 kuukauden ajanjakson ajan.

Valtioneuvosto kannattaa myös sitä, että suuntaviivaluonnoksessa rakenneuudistustuen myöntämisedellytyksenä otetaan huomioon rakenneuudistuskustannusten vastuunjako tuensaajan, sijoittajien ja veronmaksajien kesken. Valtioneuvosto kannattaa tältä osin suuntaviivoissa esitettyä vaihtoehtoa 2, jonka mukaan rakenneuudistustukea voidaan myöntää, jos tuensaaja sen osakkaat tai velkojat osallistuvat kustannuksiin määrällä, joka vastaa vähintään 50 % rakenneuudistuksen kustannuksista.

Valtioneuvosto pitää suuntaviivaluonnokseen sisällytettyä *vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmää* jossain määrin ongelmallisena. Valtioneuvosto suhtautuu kuitenkin positiivisesti siihen, että komissio on muuttanut alun perin de minimis-asetuksen (U28/2013 jatkokirje) yhteydessä esittämänsä määritelmää Suomen kannan mukaisesti monipuolisempaan suuntaan. Valtioneuvoston yleisnäkemyksen mukaan vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän tulee olla sovellettavissa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa yhtäläisellä tavalla kansallisten lakien mahdollisista eroavaisuuksista huolimatta. Tavoitteena on varmistaa, että Suomen tarpeiden ja tukijärjestelmien erityispiirteiden kannalta tärkeät näkökohdat tulevat huomioiduksi määritelmässä siten, että kasvuyritysten ja pk-yritysten rahoitusta ei vaikeuteta tai vaaranneta.

Valtioneuvosto pitää perusteltuna muun muassa seuraavien kolmen muutosesityksen esiintuomista asiasta käytävien neuvottelujen yhteydessä.

Valtioneuvosto katsoo ensinnäkin, että vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmää tulee soveltaa yksinkertaistetusti siltä osin kuin kyse on esimerkiksi 1) verotuksen muodossa myönnettävästä valtioneuvoston tuesta; 2) alle viisivuotiaiden pk-yritysten tutkimus-, tuotekehitys-, tai innovaatiotoiminnan tukemisesta tai 3) valtioneuvoston tuesta, joka myönnetään alle viisivuotiaalle pk-yrityksille riskirahoituksen muodossa. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ko. tukia saavat yritykset voitaisiin katsoa vaikeuksissa oleviksi esimerkiksi vain sellaisessa tilanteessa, jos ne on asetettu yleistä yrittäjien panomenettelyyn (konkurssi/yrityssaneerausmenettely) tai jos ne täyttävät kansallisessa lainsäädännössä asetetut edellytykset tähän menettelyyn asettamiselle (suuntaviivaluonnoksen kohta 21 c).

Toiseksi valtioneuvosto pitää perusteltuna, että vaikeuksissa olevien yritysten määritelmän ns. kovista arviointiperusteista voidaan poikkeustapauksissa poiketa ja mahdollistaa yrityksen taloudellisten vaikeuksien arviointi laajemman

kokonaisarvioinnin perusteella, jos tukia myöntävän viranomaisen yritysanalyysimenetelmä on perin pohjainen ja täyttää tietyt peruskriteerit. Kovista arviointikriteereistä poikkeaminen tulisi kuitenkin aina ilmoittaa etukäteen komissiolle hyväksyttäväksi, jotta voidaan varmistaa että kokonaisarviointia sovelletaan yhtäläisellä tavalla eri EU-jäsenvaltioissa.

Kolmanneksi valtioneuvoston näkemyksen mukaan yrityksen vaikeuksissa olon määrittely pelkästään esimerkiksi velkaantumisasiasetetta koskevan tunnusluvun perusteella ei ole tarkoituksenmukaista, sillä yhden tunnusluvun tarkastelu ei anna riittävää kuvaa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Valtioneuvosto tulee neuvotteluissa ehdottamaan komissiolle mallia, joka mahdollistaisi yrityksen määrittämisen vaikeuksissa olevaksi suuntaviivaluonnoksessa esitettyä joustavamman ja monipuolisen kriteeristön avulla.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan sekä vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmään että rakenneuudistustuen kriteereihin liittyy näkökohtia, jotka voivat olla ongelmallisia maatalouden alkutuotannon alalla. Tämän vuoksi suuntaviivaluonnoksessa tulee esitettyä paremmin ottaa huomioon maatalouden erikoisolosuhteet.

Pääasiallinen sisältö:

EU:n valtiontukipolitiikan peruslähtökohtana on pitkään ollut, että vaikeuksissa olevien yritysten poistuminen markkinoilta on normaali osa markkinoiden toimintaa, eikä tavanomaisena käytäntönä voida pitää näiden yritysten tukemista valtiontuen keinoin. Vaikeuksissa olevien yritysten tukemisen on havaittu aiheuttavan myös huomattavia kilpailun vääristymiä niin kansallisesti kuin EU:n sisämarkkinoilla. Näistä syistä on pidetty perusteltuna, että taloudellisissa vaikeuksissa olevat yritykset voivat saada valtiontukea EU:n valtiontukisääntöjen nojalla vain erittäin rajoitetusti ja tiukkojen edellytysten vallitessa. Käytännössä nykyisellään tuki voidaan myöntää pelastamis- ja rakenneuudistustuen suuntaviivojen nojalla joko pelastamis- ja/tai rakenneuudistustukena.¹ Rakenneuudistustuen myöntäminen ei edellytä pelastamistuen myöntämistä. Komission julkaisemassa suuntaviivaluonnoksessa ei muuteta näitä peruslähtökohtia, mutta tuen hyväksymisedellytyksiin esitetään useita muutoksia, joita käydään läpi jäljempänä.

Tuen hyväksymisedellytyksiä koskevien sääntöjen ohella keskeistä on, että pelastamis- ja rakenneuudistustuen suuntaviivoihin sisältyy myös vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä, jota sovelletaan lähtökohtaisesti kaikissa valtiontukisäännöissä (komission asetukset, suuntaviivat ja puitteet). Kyse on samalla tukikelpoisen yrityksen määritelmästä: jos yritys täyttää määritelmässä esitetyt kriteerit, sille ei voida myöntää tukia muiden valtiontukisääntöjen (esim. T&K&I, riskirahoitus, aluetuet) nojalla. Komissio on suuntaviivaluonnoksessa ehdottanut huomattavia muutoksia vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmään.

Komission keskeiset muutosehdotukset

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä

¹ Pelastamistuki on tilapäistä, lainojen ja takausten muodossa myönnettävää tukea, jonka tavoitteena on tukea tilapäisesti esim. maksuvalmiuskriisiin ajautunutta yritystä. Rakenneuudistustuen tavoitteena on mahdollistaa pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen realistisen, johdonmukaisen rakenneuudistussuunnitelman perusteella. Molempien tukien myöntäminen edellyttää aina valtiontuki-ilmoituksen tekemistä komissiolle ja komission hyväksyntää.

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmään sisältyy sekä kovia että pehmeitä arviointiperusteita. Kovat arviointiperusteet ovat objektiivisia ja perustuvat tyypillisesti yrityksen taloudellista tilannetta kuvaavaan tunnuslukuun, kun taas pehmeät arviointiperusteet edellyttävät yrityksen taloudellisen tilanteen subjektiivisempaa ja yksityiskohtaisempaa arviointia. Komission suuntaviivaluonnoksessa esitetään, että yrityksen vaikeuksissa oloa arvioitaisiin jatkossa lähes yksinomaisesti kovien arviointiperusteiden valossa. Nykyiset suuntaviivat ovat mahdollistaneet yrityksen vaikeuksissa olemisen arvioinnin laajemman ja subjektiivisemmän kokonaisharkinnan perusteella myös tilanteessa, jossa joku kovista arviointiperusteista ei ole täytynyt (esim. tarkastelemalla yrityksen kasvavia tappioita, varastojen kasvua, liikevaihdon supistumista).

Komission tavoitteena on uuden määritelmän avulla yksinkertaistaa sääntelyä ja parantaa tukia myöntävien viranomaisten päätöksenteon oikeusvarmuutta: selkeän määritelmän avulla jäsenvaltioiden viranomaiset voivat aiempaa helpommin määrittää, onko yritys vaikeuksissa vai ei. Vain komissio voisi hyödyntää jatkossa subjektiivisempaa kokonaisarviointia. Tämä tilanne tulisi kyseeseen, kun jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle yksittäisiä tukia pelastamis- ja rakenneuudistustuen suuntaviivojen nojalla. Jäsenvaltioiden komissiolle ilmoittamiin tukiohjelmiin sovellettaisiin sen sijaan vain kovia arviointiperusteita.

Suuntaviivaluonnoksen mukaan vaikeuksissa olevaksi yritykseksi katsottaisiin yritys, joka täyttää vähintään yhden seuraavista ”kovista” arviointiperusteista:

A) jos kyse on yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi; näin on silloin, kun kertyneiden tappioiden vähentäminen rahastoista (ja kaikista muista yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä) johtaa negatiiviseen tulokseen, joka on suurempi kuin puolet merkitystä osakepääomasta;

B) jos kyse on yhtiöstä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta yhtiön velasta ei ole rajattu ja joka on menettänyt yli puolet kirjanpidon mukaisista omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi;

C) yritys on asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai se täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yleistäytäntöönpanomenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä;

D) vähintään yksi ekisteröity luottoluokituslaitos on antanut yritykselle luokituksen CCC+ ('maksukyky riippuu jatkuvista suotuisista olosuhteista') tai alemman luokituksen

E) jos

- yrityksen velkaantumisaste on yli [7,5] [ja]/[tai]
- yrityksen liiketuloksen $[EBIT]/[käyttökateen\ EBITDA]$ suhde nettorahoituskuluihin on [kahden] edellisvuoden ajan ollut alle [1,0];

Ehdotetuista kriteereistä D ja E ovat uusia, mutta komissio ehdotti näiden kriteerien sisällyttämistä EU:n valtioneuvoston päätöksiin jo de minimis-asetuksen (U28vp-jatkokirje) uudistamisen yhteydessä. De minimis-asetusta koskevaan esitykseen verrattuna uutta on, että komissio on esittänyt suuntaviivaluonnoksen hakasulkeissa kriteereihin uusia Suomen kannattamia vaihtoehtoja muun muassa sen osalta, muutetaanko velkaantumisastetta ja koronmaksukykyä koskevat arviointiperusteet kumulatiiviseksi ja korvataanko yrityksen

liiketulos (EBIT) käyttökatteella (EBITDA). Myös kriteereihin A-C sisältyy pieniä muutoksia sen osalta, millä ajanjaksolla osakepääomien/varojen menetyistä arvioidaan. Alle kolmivuotiaisiin pk- yrityksiin sovellettaisiin vain em. listauksen kolmatta kriteeriä.

Esitetty uusi määritelmä koskisi lähtökohtaisesti kaikkia EU:n valtiontukisääntöjä: esimerkiksi riskirahoituksen muodossa myönnettäviä tukia (ns. Riskirahoitussuuntaviivat), tutkimus, kehitys- ja innovaatiotukia (ns T&K&I-valtiontukipuitteet), ympäristö- ja energia-alan tukia sekä yleistä ryhmäpoikkeusasetusta, jonka nojalla myönnetään esimerkiksi koulutus- ja palkkatukia. Kaikissa näissä säännöissä viitataan pelastamis- ja rakenneuudistustuen suuntaviivojen määritelmään ja todetaan, että vaikeuksissa olevan yrityksen tukeminen on kielletty.

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän muutos Suomen ja joidenkin jäsenvaltioiden kannalta

Suurin osa Suomen yritystuista myönnetään yllä mainitun säännösten nojalla, joten määritelmän muutoksella arvioidaan olevan vaikutuksia lähes kaikkiin Suomen yritystukiohjelmiin. Suomen viranomaisten arvioiden perusteella määritelmään sisällytetyllä uudella kriteerillä E (velkaantumisaste/koronmaksukyky) ei olisi merkittäviä vaikutuksia Suomen pk-yritysten yritysrahoitusjärjestelmän kannalta, jos ko. kriteerit ovat kumulatiivisia. Suomi on esittänyt sääntöjä koskevissa neuvotteluissa tällaisen mallin sisällyttämistä valtiontukisääntelyyn. Jos sen sijaan määritelmän muutos toteutetaan siten, että pelkästään toisen ko. indikaattorin täytyminen riittää katsomaan yrityksen vaikeuksissa olevaksi, muutos vaikeuttaisi keskeisesti erityisesti kasvavien ja innovatiivisten pk-yritysten rahoittamista. Tässä tilanteessa esimerkiksi Finnvera, TEKESin ja ELY-keskusten pk-yritysasiakasvolyymin merkittävä osa katsottaisiin vaikeuksissa olevaksi, eikä niille voitaisi jatkossa myöntää valtiontukea.

Myös määritelmän muuttaminen siten, että yrityksen vaikeuksissaoloa tarkastellaan ainoastaan kovien kriteerien nojalla kokonaisarviointin sijaan saattaa joissain erityistilanteissa rajoittaa yritystukien myöntämistä. Toisaalta selkeisiin ja objektiivisiin kriteereihin nojautuminen varmistaa sen, että kriteerejä sovelletaan yhtäläisesti kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Selkeät kriteerit ovat myös kannatettavia niiden tukia myöntävien viranomaisten kannalta, jotka eivät tee perusteellista yritystutkimusta tukia myöntäessään. Uusien suuntaviivoja valmisteltaessa olisi kuitenkin tarpeellista tarkastella vaihtoehtoisia malleja, jotta varmistetaan, ettei puhtaasti koviin kriteereihin perustuva arviointi tarpeettomasti jäykistä valtiontukisääntelyä. Yksi vaihtoehto on, että kovista kriteereistä voitaisiin poikkeuksellisesti poiketa (ja pehmeitä kriteerejä hyödyntää) velvoittamalla pehmeitä kriteereitä hyödyntävät jäsenvaltiot tekemään yritystutkimusmenetelmistään ilmoituksen komissiolle.

Suuntaviivaluonnoksen mukaan alle kolmivuotiaisiin pk-yrityksiin sovelletaan yksinkertaisempia kriteerejä määriteltäessä yrityksen vaikeuksissaoloa. Arvioiden mukaan tämä saattaa vaikuttaa rajoittavasti erityisesti tutkimus, kehitys - ja innovaatio toimintaan ja riskirahoituksen muodossa myönnettävään valtiontukeen. Esimerkiksi riskirahoitusta saaneen yrityksen taloudelliset tunnusluvut ovat usein vielä kolmannenkin toimintavuoden jälkeen sellaiset, että se katsottaisiin vaikeuksissa olevaksi uuden määritelmän nojalla. Tämä johtaa siihen, että hyvin alkanutta liiketoimintaa, joka ei kuitenkaan vielä kolmen vuoden kohdalla ole muuttunut kannattavaksi, ei saisi tukea riskirahoitussuuntaviivojen nojalla. Tästä syystä Suomi on ehdottanut asiaa koskevissa neuvotteluissa kolmen vuoden ajanjakson pidentämistä viiteen vuoteen.

Suomen ohella useat jäsenvaltiot (DE, EE, EL, FR, CR, IT, CY, LV, LU, AT, PL, NO, PT ja UK) ovat asiaa koskevissa neuvotteluissa olleet kriittisiä komission de minimis-asetuksen

yhteydessä tekemään esitykseen vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä. Esityksen on nähty rajoittavan erityisesti pk-yritysten kasvumahdollisuuksia ja rahoituksen saantia. Komissio on suhtautunut kritiikkiin ymmärtäväisesti ja todennut, ettei määritelmää tulla muuttamaan siten, että pk-yritysten kasvumahdollisuuksia heikennettäisiin.

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän muutoksen arvioidaan hankaloittavan verotukien muodossa myönnettävän valtiontukien myöntämistä, sillä verotuksen kautta kanavoitava valtiontuki toteutetaan osana normaalia verotusta sitä koskevien menettelyjen puitteissa. Verotusmenettelyä koskeva kansallinen sääntely palvelee ensisijaisesti verotuksen toimittamisen tarpeita, ja menettelyn massaluonteen takia sen yhteydessä on hankalaa selvittää yritysten taloudellisten vaikeuksien luonnetta yksityiskohtaisten indikaattorien pohjalta.

Tuen hyväksyttävyyttä koskevat säännöt

Suuntaviivaluonnoksessa ehdotetaan, että vaikeuksissa olevia yrityksiä voitaisiin jatkossa tukea uuden tukimuodon, **väliaikaisen rakenneuudistustuen**, avulla. Väliaikainen rakenneuudistustuki on maksuvalmiustukea, jota voidaan myöntää pk-yrityksille rajoitetun ajan: komissio on tältä osin pyytänyt jäsenvaltioilta kommentteja kahdesta vaihtoehdosta, jotka ovat 12 ja 18 kuukautta. Nykyisiin suuntaviivoihin verrattuna väliaikainen rakenneuudistustuki mahdollistaa pitkäaikaisemmän maksuvalmiustuen myöntämisen, sillä pelastamistukea voidaan myöntää enimmillään kuuden kuukauden ajanjakson ajan. Väliaikainen rakenneuudistustuki voidaan myöntää vain lainojen ja lainatakausten muodossa ja sen tavoitteena on tukea yrityksen rakenneuudistusta tarjoamalla olosuhteet, jonka avulla yritys pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan toimia elinkelpoisuutensa palauttamiseksi. Tuen myöntämisen edellytyksenä on myös yksinkertaistetun rakenneuudistussuunnitelman toimittaminen jäsenvaltion viranomaisille.

Suuntaviivaluonnokseen sisältyy myös useita uusia edellytyksiä, joiden avulla pyritään varmentamaan, että suuntaviivojen nojalla myönnetty pelastamis- ja rakenneuudistustuki on entistä paremmin kohdennettu markkinapuutteeseen tai että sillä ehkäistään sosiaalisia vaikeuksia palauttamalla yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus. Yleisellä tasolla tuen katsotaan olevan ko. tavoitteiden mukaista, jos sillä voidaan vaikuttaa tilanteeseen, joka vallitsisi ilman tukea. Käytännössä jäsenvaltion on esitettävä vertailu vaihtoehdoiseen skenaarioon ja osoitettava, että ilman tukea tuensaaja olisi esimerkiksi asetettu selvitystilaan/järjestelty uudelleen tavalla, jolla ei olisi saavutettu hyviä tavoitteita. Lisäksi suuntaviivoihin sisältyy useita edellytyksiä, joiden avulla pyritään varmistamaan, että tuki on oikeasuhtaista ja että tuen kielteiset vaikutukset ovat riittävän rajoitettuja.

Suuntaviivaluonnoksessa on tarkennettu esimerkiksi vaatimuksia **rakenneuudistussuunnitelman sisällöstä**. Rakenneuudistussuunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano muodostavat keskeisen edellytyksen rakenneuudistustuen hyväksyttävyydelle. Komissio myös hyväksyy valtiontuki-ilmoitusprosessissa rakenneuudistussuunnitelman jokaisen yksittäisen tuen osalta (pl. pk-yritysten tuet). Sääntöluonnoksen mukaan suunnitelmassa on esitettävä mm. syyt tuensaajan liiketoimintamallista ja osoitettava, miten suunnitelma edistää yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta. Lisäksi suunnitellun rakenneuudistuksen odotetut tulokset olisi osoitettava.

Suuntaviivoissa on täsmennetty, että jäsenvaltiot voivat myöntää **rakenneuudistustukea**, missä tahansa muodossa (esimerkiksi avustuksina, lainoina, pääomapanostuksina, takauksina). Tukimuotoa valittaessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota tuensaajien ongelmien luonteeseen. Jos yrityksen ongelmat liittyvät vakavaraisuuteen, tukimuodoksi olisi tarkoituksenmukaista

valita pääomapohjaa vahvistavia toimenpiteitä. Jos taas ongelmat liittyvät likviditeettiin tai maksuvalmiusongelmiin, voidaan lainoja/lainatakauksia pitää riittävänä.

Suuntaviivaluonnoksessa on muutettu rakenneuudistustuen myöntämisedellytyksenä olevaa **oman rahoitusosuuteen/vastuunjakoon** liittyviä sääntöjä. Nykyisten suuntaviivojen mukaan tuensaajan on osallistuttava rakenneuudistukseen omalla rahoitusosuudella, joka vaihtelee yrityksen koon mukaan (pieny yrityksillä 30 %, keskisuurilla yrityksillä 40 %, suurilla 50%). Säännön tavoitteena on, että tuen määrä rajautuu mahdollisimman pieneksi. Uudessa suuntaviivaluonnoksessa komissio ehdottaa kahta vaihtoehtoista mallia, joiden keskeinen edellytys on, että tuensaajan ohella myös osakkeenomistajien tai velkojien tulee osallistua rakenneuudistuksen kustannuksiin. Jatkossa tuettavan yrityksen osakkaiden ”bail-out” ei siten olisi mahdollinen. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan osallistuminen rakenneuudistuksen rahoittamiseen on riittävä, jos sen määrä on vähintään yhtä korkea kuin rakenneuudistustuen määrä, ja jos osakkeenomistajien ja velkojien rahoitusosuus on kohtuullinen todennäköiset tappiot huomioiden. Toisen vaihtoehdon mukaan rakenneuudistuksen rahoittamiseen osallistuminen on riittävä, jos sen määrä on vähintään 50 prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista. Tämän vaihtoehdon mukaan toimittaessa edellytetään, että osakkeenomistajat vastaavat kaikista tappioista, ja jos tämä ei riitä, myös etuoikeusasemaltaan huonommassa asemassa olevat velkojat osallistuvat tappioiden kattamiseen.

Komissio ehdottaa myös korotuksia **pelastamistuesta maksettavaan korvaukseen**. Kuten aiemminkin, pelastamistukea voidaan myöntää vain takausten ja lainojen muodossa, mutta komissio haluaa tarkistaa ko. tukien hinnoittelua, jotta tuensaajilla olisi kannuste maksaa tuki mahdollisimman nopeasti takaisin. Komission ehdotuksen mukaan pelastamistuesta maksettava korko olisi porrastettu sen mukaan, kuinka pitkään tukea maksetaan (mitä pidempään tuensaajalle myönnetään tukea, sitä suurempi korko). Pohjakorkona olisi yrityksen luottokelpoisuuden ja vakuuksien mukaan määritelty markkinakorko, johon lisättäisiin 400 peruspistettä.

Komissio ehdottaa muutoksia myös tuen **kilpailuvaikutusten arviointiin**. Nykyisten suuntaviivojen nojalla tuensaajilta on voitu edellyttää vastasuoritteita (ml. omaisuuserien myyntiä, tuotannon supistamista), jotta tuella tavoitellut vaikutukset ovat suurempia kuin kilpailun vääristymät erityisesti tuen saajien kilpailijoiden kannalta. Uudessa sääntöluonnoksessa kilpailun vääristymisen rajoittamista koskevat säännökset ovat tältä osin aiempaa yleisluonteisemmat, ja niissä korostuu tuensaajan kilpailijoiden suojelemisen ohella se, että kilpailu relevanteilla markkinoilla säilyy asianmukaisena. Sääntöluonnoksen mukaan esimerkiksi jäsenvaltioiden ja tuensaajan sitoumukset kilpailun avaamista koskevista toimenpiteistä (esim. markkinoille pääsyä ja markkinoilta poistumista helpottamista koskevat toimenpiteet) voivat korvata perinteisiä kilpailutoimenpiteitä (esim. tuotannon supistaminen), joita tuensaajalta on tähän asti edellytetty.

Nykysääntelystä poiketen suuntaviivaluonnokseen ei sisälly kevyempiä **erityissäännöksiä maatalousalalla toimiville yrityksille**. Nykyisiin suuntaviivoihin on sisällytetty maatalousalan erityissääntelyä esimerkiksi sen osalta, missä määrin maatalousalan yritysten tulee supistaa kapasiteettiaan rakenneuudistustukea myönnettäessä.

Tuen hyväksyttävyyttä koskevat säännöt Suomen ja joidenkin jäsenvaltioiden kannalta

Suomessa pelastamis- ja/tai rakenneuudistustukia myönnetään verrattain vähän. Suomen ainoa suuntaviivojen nojalla komissiossa hyväksyttyä tukiohjelmia hallinnoi Finnvera Oyj, joka on myöntänyt vuosina 2004–2011 tukea arviolta noin 7 MEUR muutamalla kymmenellä pk-yritykselle. Tästä huolimatta suuntaviivojen mukaisilla tukitoimilla voidaan arvioida olevan

olennainen merkitys yksittäistapauksissa yrityksen tervehdyttämisen kannalta, kun markkinaehtoista rahoitusta ei ole ollut saatavilla.

Suomen kilpailijamaissa vaikeuksissa olevia yrityksiä (myös suuryrityksiä) on tuettu huomattavasti suuremmilla tukivolyymeillä viime vuosien aikana. Toistaiseksi tiedossa ei kuitenkaan ole, että komission esitykseen suhtauduttaisiin muissa jäsenvaltioissa erityisen kriittisesti.

Kansallinen käsittely:

EU-12- kilpailu, valtiontuki- ja hankintajaoston kirjallinen käsittely 13.12.2013–18.12.2013.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Ehdotus ei edellytä suoria muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Ehdotuksella saattaisi olla välillisiä vaikutuksia Suomen yritystukilainsäädäntöön. Suuntaviivaluonnos ei sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä.

Taloudelliset ja muut vaikutukset:

Ehdotuksella ei ole suoria budjettivaikutuksia yritystukien käyttöön. EU:n valtiontukisääntely, mukaan lukien pelastamis- ja rakenneuudistustuen suuntaviivat, asettavat viranomaisille yleiset puitteet tuen myöntämiselle. Säännöillä ei vaikuteta yritystukimäärärahoihin.

Ehdotuksella olisi merkittäviä vaikutuksia yritystukien myöntämiseen Suomessa, mikäli sääntelyyn sisältyvä vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä toteutuisi tiukkana ja nojautuisi vain yksittäisiin yrityksen taloudellista tilannetta kuvaaviin tunnuslukuihin. Jos esitys toteutuu Suomen kannan mukaisesti siten, että yritystä ei luokitella vaikeuksissa olevaksi yksinomaisesti yhden tunnusluvun perusteella, vaikutukset yritysrahoitukseen jäävät pieniksi.

Esityksen arvioidaan lisäävän jonkin verran tukia myöntävien viranomaisten hallinnollista taakkaa, sillä viranomaiset joutuisivat selvittämään jatkossa yrityksen taloudellisen tilanteen uusien indikaattorien pohjalta. Määritelmän muutoksen arvioidaan hankaloittavan erityisesti verotukien muodossa myönnettävän valtiontukien myöntämistä.

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi

Bryssel XXX
[...] (2013) XXX draft

KOMISSION TIEDONANTO

Suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOMISSION TIEDONANTO

Suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	5
2.	SUUNTAVIIVOJEN SOVELTAMISALA.....	8
2.1.	Alakohtainen soveltamisala	8
2.2.	Vaikeuksissa oleva yritys	9
2.3.	Pelastamistuki, rakenneuudistustuki ja väliaikainen rakenneuudistustuki.....	11
2.4.	Rakenneuudistuksen sosiaalikuluihin myönnettävä tuki	11
3.	SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE	12
3.1.	Vaikutus yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen.....	14
3.1.1.	Sosiaalisten vaikeuksien tai markkinoiden toimintapuutteen osoittaminen.....	14
3.2.1.	Rakenneuudistussuunnitelma ja pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen ..	15
3.2.	Tarve tukitoimenpiteisiin	17
3.3.	Tarkoituksenmukaisuus.....	17
3.3.1.	Pelastamistuki	17
3.3.2.	Rakenneuudistustuki	18
3.3.3.	Väliaikainen rakenneuudistustuki pk-yrityksille.....	18
3.3.4.	Korvaus	19
3.4.	Kannustava vaikutus	19
3.5.	Tuen oikeasuhteisuus / tuen rajaaminen välttämättömään.....	19
3.5.1.	Pelastamistuki	19
3.5.2.	Rakenneuudistustuki	20
3.5.2.1.	[Vastuunjako, vaihtoehto 1]	20
3.5.2.2.	[Vastuunjako, vaihtoehto 2]	21
3.5.3.	Väliaikainen rakenneuudistustuki pk-yrityksille.....	22
3.6.	Kielteiset vaikutukset	22
3.6.1.	Tuen ainutkertaisuuden periaate	22
3.6.2.	Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet	24
3.6.2.1.	Kilpailutoimenpiteiden luonne ja muoto.....	24
	Rakenteelliset toimenpiteet – liiketoimintojen luovutus ja supistaminen	24
	Toimintaa säätelevät toimenpiteet.....	25
	Markkinoiden avaamistoimenpiteet	26
3.6.2.2.	Kilpailutoimenpiteiden kalibrointi	26
3.6.3.	Tuensaajat, joille on aiemmin myönnetty laitonta valtiontukea	27
3.6.4.	Tuen hyväksymiselle asetettavat erityisedellytykset	28
3.7.	Avoimuus	28

4.	TUKIALUEILLA MYÖNNETTÄVÄT RAKENNEUUDISTUSTUET	28
5.	TUKI VAIKEUKSISSA OLEVILLE YLEISIIN TALOUDELLISIIN TARKOITUKSIIN LIITTYVIEN PALVELUJEN TARJOAJILLE.....	29
6.	TUKIOHJELMAT PIENEMMILLE TUKIMÄÄRILLE JA TUENSAAJILLE	31
6.1.	Yleiset edellytykset	31
6.2.	Pelastamistukiohjelmien hyväksymisedellytykset	32
6.3.	Rakennuudistustukiohjelmien hyväksymisedellytykset.....	32
6.4.	Pk-yrityksiin sovellettavien väliaikaisten rakennuudistustukiohjelmien hyväksymisedellytykset	32
7.	MENETTELYT	32
7.1.	Pelastamistukea koskeva nopeutettu menettely	32
7.2.	Pk-yrityksille myönnettävää väliaikaista rakennuudistustukea koskeva nopeutettu menettely	33
7.3.	Rakennuudistussuunnitelmiin liittyvät menettelyt	33
7.3.1.	Rakennuudistussuunnitelman täytäntöönpano	33
7.3.2.	Rakennuudistussuunnitelman muuttaminen.....	33
7.3.3.	Kaikesta tuensaajalle rakennuudistusaikana myönnettävästä tuesta on ilmoitettava komissiolle	34
8.	RAPORTOINTI JA SEURANTA	35
9.	PERUSSOPIMUKSEN 108 ARTIKLAN 1 KOHDASSA TARKOITETUT AIHEELLISET TOIMENPITEET.....	35
10.	SOVELTAMISPÄIVÄ JA KESTO	35
	LIITE 1 — Kaava, jolla lasketaan nopeutettuun menettelyyn soveltuvan pelastamistuen tai väliaikaisen rakennuudistustuen enimmäismäärä kuuden kuukauden ajanjaksolla	37
	LIITE 2 — Suuntaa antava rakennuudistussuunnitelman malli.....	40

1. JOHDANTO

1. Komissio esittää näissä suuntaviivoissa edellytykset, joiden mukaisesti vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnetyn valtiontuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella.
2. Komissio antoi vuonna 1994 ensimmäiset vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenteiden uudistamiseksi tarkoitettua valtiontukea koskevat yhteisön suuntaviivat¹. Vuonna 1997 komissio lisäsi suuntaviivoihin maataloutta koskevia erityissääntöjä². Vuonna 1999 annettiin uudet suuntaviivat³. Vuonna 2004 komissio hyväksyi uudet suuntaviivat⁴, joiden voimassaoloa jatkettiin ensin 9. lokakuuta 2012 asti⁵ ja sen jälkeen siihen asti, kunnes ne korvataan uusilla säännöillä⁶ sen uudistusohjelman mukaisesti, joka vahvistetaan EU:n valtiontukiudistuksesta 8. toukokuuta 2012 annetussa komission tiedonannossa⁷.
3. Kyseisessä tiedonannossa komissio ilmoitti valtiontuen valvonnan uudenaikaistamiselle kolme tavoitetta:
 - a) kestävän, älykkään ja osallistavan kasvun edistäminen kilpailuun perustuvilla sisämarkkinoilla;
 - b) komission ennakoarvioinnin keskittäminen tapauksiin, joilla on suurin vaikutus sisämarkkinoilla, ja yhteistyön tiivistäminen jäsenvaltioiden kanssa valtiontukisääntöjen täytäntöönpanossa;
 - c) sääntöjen sujuvoittaminen ja päätöksenteon nopeuttaminen.
4. Tiedonannossa kehoitettiin erityisesti omaksumaan eri suuntaviivojen ja puitteiden tarkistusta koskeva yhteinen lähestymistapa, joka perustuisi sisämarkkinoiden lujittamiseen, julkisten menojen vaikuttavuuden parantamiseen kanavoimalla valtiontuki paremmin yhteisen edun mukaisiin tavoitteisiin, kannustavan vaikutuksen suurempaan valvontaan, tuen rajoittamiseen tarvittavaan vähimmäismäärään sekä kilpailuun ja kauppaan mahdollisesti kohdistuvien tuen kielteisten vaikutusten välttämiseen.
5. Komissio on tarkastellut näitä suuntaviivoja uudelleen niiden kokemusten perusteella, joita se on saanut voimassa olevien sääntöjen soveltamisesta, ja noudattaen edellä mainittua yhteistä lähestymistapaa. Tarkistuksessa otetaan myös huomioon komission hyväksymä Eurooppa 2020 -strategia ja se, että valtiontuen kielteiset vaikutukset saattavat vaikuttaa välttämättömään tuottavuuden ja kasvun edistämiseen, yritysten yhtäläisten mahdollisuuksien säilyttämiseen ja kansallisen protektionismin torjuntaan.
6. Pelastamis- ja rakenneuudistustuki kuuluvat kilpailua eniten vääristäviin valtiontukilajeihin. On kiistatonta, että tuottavuus ei kasva menestyvillä talouden

¹ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

² EYVL C 283, 19.9.1997, s. 2.

³ EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2.

⁴ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

⁵ EUVL C 156, 9.7.2009, s. 3.

⁶ EUVL C 296, 2.10.2012, s. 3.

⁷ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – EU:n valtiontukiudistus, COM(2012) 209 final.

aloilla siitä syystä, että kaikkien markkinoilla toimivien yritysten tuottavuus kasvaa, vaan pikemminkin siksi, että tehokkaammat ja teknisesti kehittyneemmät yritykset kasvavat niiden yritysten kustannuksella, jotka ovat vähemmän tehokkaita tai joiden tuotteet ovat vanhentuneita. Vähemmän tehokkaiden yritysten poistuminen markkinoilta mahdollistaa niiden tehokkaampien kilpailijoiden kasvamisen ja palauttaa resurssit markkinoille, joilla ne voidaan käyttää tuottavammin. Häiritsemällä tätä prosessia pelastamis- ja rakenneuudistustuet voivat hidastaa huomattavasti talouskasvua kyseisillä aloilla.

7. Jos vaikeuksiin joutuneen yrityksen tietyt osat ovat edelleen periaatteessa elinkelpoisia, yritys voi pystyä toteuttamaan rakenneuudistuksen, joka johtaa tiettyjen rakenteellisesti tappiollisten toimintojen lopettamiseen ja mahdollistaa muiden toimintojen uudelleenorganisoinnin tavalla, joka antaa kohtuullisen mahdollisuuden pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen. Tällaisen rakenneuudistuksen pitäisi yleensä olla mahdollista ilman valtiontukea velkojien kanssa tehtyjen sopimusten avulla taikka maksukyvyttömyys- tai saneerausmenettelyn avulla. Nykyaikaisella maksukyvyttömyyslainsäädännöllä pitäisi auttaa terveitä yrityksiä selviämään, auttaa säilyttämään työpaikkoja ja mahdollistaa omistajille elinkelpoisten yritysten arvon säilyttäminen⁸. Maksukyvyttömyysmenettelyt voivat myös tuoda elinkelpoisen yrityksen takaisin markkinoille siten, että kolmannet osapuolet joko hankkivat yrityksen toimivana yrityksenä tai sen eri tuotantoresurssit.
8. Tästä seuraa, että yrityksille olisi voitava myöntää valtiontukea ainoastaan, jos niillä ei ole enää mitään markkinavaihtoehtoja ja jos tuki on tarpeen tarkasti määritellyn yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi, jota ei voitaisi saavuttaa ilman tukea. Yritysten olisi voitava saada tukea näiden suuntaviivojen mukaisesti ainoastaan kerran kymmenessä vuodessa (tuen ainutkertaisuuden periaate).
9. Valtiontuen aikaansaama moraalikato-ongelma on myös yksi huolenaihe. Yritykset, jotka odottavat tulewansa pelastetuiksi joutuessaan vaikeuksiin, saattavat ottaa liiallisia riskejä ja laatia kestäättömiä liiketoimintastrategioita. Lisäksi tietyllä yrityksellä oleva mahdollisuus saada pelastamis- ja rakenneuudistustukea voi keinotekoisesti pienentää sen pääomakustannuksia ja antaa sille kohtuuttoman kilpailuedun markkinoilla.
10. Valtiontuki vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen voi myös heikentää sisämarkkinoita siirtämällä kohtuuttoman osan rakenteelliseen sopeuttamiseen liittyvistä rasitteista sekä sosiaalisista ja taloudellisista ongelmista muille jäsenvaltioille. Tämä ei ole suotavaa ja voi johtaa tuhlailevaan tukikilpailuun jäsenvaltioiden välillä. Tällainen tuki voi myös johtaa markkinoille pääsyn esteisiin ja heikentää halukkuutta valtioiden rajat ylittävään toimintaan, mikä on vastoin sisämarkkinoiden tavoitteita.
11. Näin ollen on tärkeää varmistaa, että tukea voidaan myöntää vain olosuhteissa, jotka lieventävät mahdollisia haitallisia vaikutuksia ja edistävät julkisten menojen tehokkuutta. Rakenneuudistustuen osalta vaatimukset, jotka koskevat elinkelpoisuuden palauttamista, omaa rahoitusosuutta tai vastuunjakoja ja kilpailun vääristymistä rajoittavia toimenpiteitä, ovat osoittautuneet arvokkaiksi pyrittäessä lieventämään tällaisen tuen mahdollisia haitallisia vaikutuksia. Niitä sovelletaan

⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle: Uusi eurooppalainen lähestymistapa liiketoiminnan epäonnistumiseen ja maksukyvyttömyyteen, COM(2012) 742 final.

edelleen näiden suuntaviivojen perusteella, tarvittaessa muutettuina, jotta voidaan ottaa huomioon komission viimeaikainen käytännön kokemus. Kun on kyse pelastamistuesta ja väliaikaisesta rakenneuudistuksesta, mahdollisia haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää asettamalla rajoituksia tuen kestolle ja muodolle.

12. Jos tuki myönnetään maksuvalmiustukena, jonka määrä ja kesto ovat rajoitettuja, sen mahdolliset haitalliset vaikutukset ovat huomattavasti pienemmät ja tuki voidaan hyväksyä lievemmin ehdoin. Vaikka tällaisella tuella voitaisiin periaatteessa tukea koko rakenneuudistusprosessia, pelastamistuen rajoittaminen kuuteen kuukauteen merkitsee sitä, että näin tapahtuu harvoin; sitä vastoin pelastamistuen jälkeen myönnetään usein rakenneuudistustukea.
13. Kilpailua vähemmän vääristävien tukimuotojen käytön edistämiseksi näissä suuntaviivoissa otetaan käyttöön uusi 'väliaikaisen rakenneuudistustuen' käsite. Pelastamistuen tavoin väliaikainen rakenneuudistustuki voi olla muodoltaan ainoastaan maksuvalmiustukea, jonka määrä ja kesto ovat rajoitettuja. Jotta väliaikaisella rakenneuudistustuella voitaisiin tukea koko rakenneuudistusprosessia, sen enimmäiskesto on kuitenkin jatkettu [12] [18] kuukauteen. Väliaikaista rakenneuudistustukea voidaan myöntää ainoastaan pk-yrityksille⁹, jotka kohtaavat likviditeetin saannissa suurempia haasteita kuin suuret yritykset. Koska väliaikaisella rakenneuudistustuella on tarkoitus tukea koko rakenneuudistusprosessia, sen jälkeen ei saa myöntää pelastamis- tai rakenneuudistustukea.
14. Kun tuki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville vaikeuksissa oleville yrityksille kuuluu näiden suuntaviivojen soveltamisalaan, arviointi olisi suoritettava suuntaviivojen vakioperiaatteiden mukaisesti. Näiden periaatteiden soveltamista olisi kuitenkin mukautettava tarvittaessa siten, että otetaan huomioon yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun erityisluonne ja erityisesti tarve taata palvelun tarjonnan jatkuvuus perussopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
15. Komission esittämässä kilpailukykyistä ja kestävä eurooppalaista terästeollisuutta koskevassa toimintasuunnitelmassa¹⁰, jäljempänä 'teräsalan toimintasuunnitelma', luetellaan useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on edistää vahvaa ja kilpailukykyistä teräsalaa. Teräsalan toimintasuunnitelmassa määritetään myös useita alueita, joilla valtiontukea myönnetään teräsalan yrityksille valtiontukisääntöjen mukaisesti. Koska alalla on tällä hetkellä Euroopassa ja koko maailmassa merkittävää ylikapasiteettia¹¹, valtiontuki vaikeuksissa olevien teräsalan yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen ei ole perusteltua. Sen vuoksi teräsala olisi jätettävä näiden suuntaviivojen soveltamisalan ulkopuolelle.
16. Kilpailukyvyttömiä kivihiihkaivosten sulkemisen helpottamiseksi annettavasta valtiontuesta annetussa neuvoston päätöksessä (2010/787/EU) säädetyissä EU:n voimassa olevissa säännöissä vahvistetaan edellytykset, joiden täytyessä toiminta-, sosiaali- ja ympäristötukea voidaan myöntää vuoteen 2027 asti kilpailukyvyttömälle

⁹ Näissä suuntaviivoissa termeillä 'pk-yritys', 'pieni yritys' ja 'keskisuuri yritys' on sama merkitys kuin mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

¹⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Kilpailukykyistä ja kestävä eurooppalaista terästeollisuutta koskeva toimintasuunnitelma, COM(2013) 407.

¹¹ Teräsalan toimintasuunnitelma, s. 3.

tuotannolle kivihiilialalla¹². Ennen nykyisiä EU:n sääntöjä sovellettiin vuosina 2002–2010¹³ ja 1993–2002¹⁴ aikaisempia alakohtaisia erityissääntöjä, joissa sallittiin kivihiilialalla toimivien kilpailukyvyttömiä yritysten rakenneuudistus ja helpotettiin sitä. Tästä syystä ja ottaen huomioon, että EU:n kivihiilen tuotannon rakennesopeutusta on jatkuvasti tarpeen tukea, nykyiset säännöt ovat edellisiä sääntöjä tiukemmat ja niissä vaaditaan tuettujen kivihiilen tuotantoyksiköiden tuotannon ja myynnin lopullista lopettamista ja kilpailukyvyttömiä tuotantoyksiköiden lopullista sulkemista viimeistään 31. joulukuuta 2018 mennessä. Sääntöjen soveltamiseksi useat jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ja soveltavat suunnitelmia, jotka johtavat vaikeuksissa olevien kivihiilikaivosten lopulliseen sulkemiseen tällä alalla¹⁵. Sen vuoksi kivihiiliala olisi jätettävä näiden suuntaviivojen soveltamisalan ulkopuolelle.

17. Komission kokemukset rahoituslaitosten pelastamisesta ja rakenneuudistuksesta nykyisen finanssi- ja talouskriisin aikana ovat osoittaneet, että erityiset rahoitusalaan sovellettavat määräykset voivat olla hyödyllisiä rahoituslaitosten ja -markkinoiden erityispiirteiden vuoksi. Näin ollen näitä suuntaviivoja ei sovelleta yrityksiin, joihin sovelletaan rahoitusalan erityissääntöjä.

2. SUUNTAVIIVOJEN SOVELTAMISALA

2.1. Alakohtainen soveltamisala

18. Näitä suuntaviivoja sovelletaan tukeen kaikille vaikeuksissa oleville yrityksille, lukuun ottamatta yrityksiä, jotka toimivat hiiliteollisuuden alalla¹⁶ tai terästeollisuuden alalla¹⁷, ja yrityksiä, joihin sovelletaan rahoituslaitoksia koskevia erityissääntöjä¹⁸. Tämä ei kuitenkaan estä soveltamasta erityissääntöjä, jotka liittyvät vaikeuksissa oleviin yrityksiin tietyllä alalla¹⁹. Näitä suuntaviivoja sovelletaan niiden 111 kohtaa lukuun ottamatta²⁰ kalastus- ja vesiviljelyalalla edellyttäen, että kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevissa suuntaviivoissa²¹ vahvistettuja erityissääntöjä noudatetaan. Näitä suuntaviivoja sovelletaan

¹² EUVL L 336, 21.12.2010, s. 24.

¹³ Neuvoston asetus (EY) N:o 1407/2002 (EYVL L 205, 2.8.2002, s. 1).

¹⁴ Komission päätös N:o 3632/93/EHTY, tehty 28 päivänä joulukuuta 1993, jäsenvaltioiden kivihiiliteollisuuden hyväksi toteuttamia toimia koskevasta yhteisön järjestelmästä (EYVL L 329, 30.12.1993, s. 12).

¹⁵ Ks. komission päätökset asioissa N 175/2010 – Slovenia, SA 33013 – Puola, N 708/2007 – Saksa, SA 33033 – Romania ja SA 33861 – Unkari.

¹⁶ Kuten määritelty kilpailukyvyttömiä kivihiilikaivosten sulkemisen helpottamiseksi annettavasta valtiontuesta 10 päivänä joulukuuta 2010 annetussa neuvoston päätöksessä (EUVL L 336, 21.12.2010, s. 24).

¹⁷ Siten kuin ne on määritelty komission tiedonannon ”Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2014–2020” liitteessä IV (EUVL C 209, 23.7.2013, s. 1).

¹⁸ Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta finanssikriisin yhteydessä pankkien hyväksi toteutettaviin tukitoimenpiteisiin 1 päivästä elokuuta 2013, jäljempänä ’pankkitiedonanto’ (EUVL C 216, 30.7.2013, s. 1).

¹⁹ Tällaisia erityissääntöjä on rautateiden tavaraliikenteen alalla (EUVL C 184, 22.7.2008, s. 13).

²⁰ Toisin sanoen tuki, joka myönnetään ohjelman nojalla yrityksille, jotka eivät täytä 21 kohdassa vahvistettuja edellytyksiä, voidaan kuitenkin vapauttaa erillisestä ilmoitusvelvollisuudesta.

²¹ Suuntaviivat kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista varten (EUVL C 84, 3.4.2008).

maatalousalalla lukuun ottamatta 111 kohtaa, jota ei sovelleta maatalousalan alkutuottajiin²².

2.2. Vaikeuksissa oleva yritys

19. Jäsenvaltion, joka aikoo myöntää näiden suuntaviivojen nojalla tukea yritykselle, on osoitettava objektiivisesti, että kyseinen yritys on vaikeuksissa tässä jaksossa tarkoitettulla tavalla.
20. Sovellettaessa näitä suuntaviivoja yrityksen katsotaan olevan vaikeuksissa, jos sen toiminta loppuu lähes varmasti lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.
21. Erityisesti yrityksen katsotaan olevan vaikeuksissa, jos vähintään yksi seuraavista olosuhteista täyttyy:
 - a) Kyse on yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu²³ ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan²⁴ kertyneiden tappioiden vuoksi. Näin on silloin, kun kertyneiden tappioiden vähentäminen rahastoista (ja kaikista muista yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä) johtaa negatiiviseen tulokseen, joka on suurempi kuin puolet merkitystä osakepääomasta.
 - b) Kyse on yhtiöstä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta yhtiön velasta ei ole rajattu²⁵ ja joka on menettänyt yli puolet kirjanpidon mukaisista omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi
 - c) Yritys on asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai se täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yleistäytäntöönpanomenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä.
 - d) Vähintään yksi rekisteröity luottoluokituslaitos on antanut yritykselle luokituksen CCC+ ('maksukyky riippuu jatkuvista suotuisista olosuhteista') tai alemman luokituksen²⁶.
 - e) Jos:
 - 1) yrityksen velkaantumisaste on yli [7,5] [ja]/[tai]
 - 2) yrityksen [liiketuloksen (EBIT)]/[käyttökäteen (EBITDA)] suhde nettorahoituskuluihin on [kahden] edellisvuoden ajan ollut alle [1,0].
22. Jos mitään 21 kohdan olosuhteista ei voida soveltaa, komissio voi poikkeuksellisesti katsoa yrityksen olevan vaikeuksissa, jos on näyttöä siitä, että yrityksen toiminta loppuu lähes varmasti lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen. Tällaisen näytön on osoitettava, että yritys kohtaa samantapaisia

²² Näissä suuntaviivoissa 'maatalousalan alkutuottajilla' tarkoitetaan kaikkia toimijoita, jotka harjoittavat perussopimuksen liitteessä I lueteltujen tuotteiden alkutuotantoa, lukuun ottamatta kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (EU) N:o [...] liitteessä I lueteltuja kalastus- ja vesiviljelyalan tuotteita.

²³ Tällä tarkoitetaan erityisesti yrityksiä, jotka on mainittu 25. heinäkuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 78/660/ETY 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa (EYVL L 222, 14.8.1978, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna.

²⁴ Osakepääoma sisältää tarvittaessa emissiovoitot.

²⁵ Tällä tarkoitetaan erityisesti neuvoston direktiivin 78/660/ETY 1 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna, tarkoitettuja yhtiömuotoja.

²⁶ 'Rekisteröidyllä luottoluokituslaitoksella' tarkoitetaan luottoluokituslaitoksista 16 päivänä syyskuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1060/2009 (EUVL L 302, 17.11.2009, s. 1) mukaisesti rekisteröityä luottoluokituslaitosta.

vaikeuksia kuin se kohtaisi edellä 21 kohdan mukaisissa olosuhteissa. Kaikissa tällaisissa tapauksissa komissio toteaa yrityksen olevan vaikeuksissa ainoastaan silloin, jos on osoitettu, että se ei kykene saamaan markkinoilta rahoitusta tai pääomaa likviditeettiongelmiensa ratkaisemiseksi ilman viranomaisten puuttumista tilanteeseen, esimerkiksi hankkimalla riittävän rahoituksen omistajilta/osakkeenomistajilta, velkojilta ja muilta yksityisiltä luotonantajilta, sopimalla yksityisestä velkajärjestelystä tai myymällä liiketoiminnan uudelle sijoittajalle. Tämä katsotaan osoitetuksi esimerkiksi silloin, jos useat laitokset (kuten yrityksen pääasiallinen pankki tai mahdolliset sijoittajat) ovat hylänneet luotto- tai pääomahakemuksen.

23. Koska vaikeuksissa olevan yrityksen koko olemassaolo on vaarassa, sitä ei voida pitää sopivana palvelemaan muita julkistaloudellisia tavoitteita ennen kuin sen elinkelpoisuus on varmistettu. Sen vuoksi useissa komission asetuksissa ja tiedonannoissa valtiontukien alalla ja muilla aloilla kielletään tuen myöntäminen vaikeuksissa oleville yrityksille. Sovellettaessa tällaisia asetuksia ja tiedonantoja, ja ellei niissä toisin määritellä,
- a) 'vaikeuksissa olevilla yrityksillä' tarkoitetaan näiden suuntaviivojen 20–22 kohdassa tarkoitettuja vaikeuksissa olevia yrityksiä, paitsi ettei 22 kohtaa sovelleta, kun on kyse komission asetuksista tai tukiohjelmien nojalla myönnetystä tuesta, ja
 - b) alle kolme vuotta olemassa ollutta pk-yritystä ei katsota vaikeuksissa olevaksi yritykseksi kyseisellä ajanjaksolla, ellei se täytä 21 kohdan (c) alakohdassa vahvistettua edellytystä.
24. Komissio kiinnittää erityisesti huomiota tarpeeseen estää näiden suuntaviivojen käyttö voimassa olevien puitteiden ja suuntaviivojen periaatteiden kiertämiseen.
25. Vastaperustettu yritys ei voi saada tukea näiden suuntaviivojen nojalla, vaikka sen rahoitustilanne olisi aluksi epävarma. Tämä koskee esimerkiksi tapauksia, joissa yritys perustetaan aikaisemmin toimineen yrityksen selvitystilän jälkeen tai ostamalla tällaisen yrityksen kaikki omaisuuserät. Periaatteessa yritystä pidetään vastaperustettuna ensimmäiset kolme vuotta sen toiminnan aloittamisesta kyseisellä alalla. Yritys voi saada tukea näiden suuntaviivojen nojalla vasta kyseisen ajanjakson jälkeen edellyttäen, että:
- a) sitä voidaan pitää näissä suuntaviivoissa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä; ja
 - b) se ei ole osa yhtymää²⁷, paitsi 26 kohdassa vahvistetuina edellytyksinä.
26. Yhtymään kuuluva tai yhtymän haltuun joutuva yritys voi saada tukea näiden suuntaviivojen nojalla vain silloin, kun voidaan osoittaa, että yrityksen vaikeudet kohdistuvat ainoastaan tähän yritykseen eikä niiden aiheuttajana ole sattumanvarainen kustannustenjako yhtymän sisällä, ja että nämä vaikeudet ovat niin vakavia, ettei yhtymä pysty selviytymään niistä itse. Jos vaikeuksissa oleva yritys perustaa tytäryhtiön, vaikeuksissa olevaa yritystä ja sen määräysvallassa olevaa tytäryhtiötä pidetään yhtymänä ja niille voidaan myöntää tukea tämän kohdan mukaisin edellytyksin.

²⁷ Määriteltäessä, onko yritys itsenäinen vai osa yhtymää, otetaan huomioon mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetun komission suosituksen (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36) liitteessä I vahvistetut kriteerit.

2.3. Pelastamistuki, rakenneuudistustuki ja väliaikainen rakenneuudistustuki

27. Näissä suuntaviivoissa käsitellään kolmenlaista tukea: pelastamistukea, rakenneuudistustukea ja väliaikaista rakenneuudistustukea.
28. Pelastamistuki on luonteeltaan tilapäistä. Sen päätavoitteena on, että vaikeuksissa oleva yritys voi jatkaa toimintaansa rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen tarvittavan ajan. Yleisperiaatteena on, että pelastamistuella voidaan tukea tilapäisesti yritystä, jonka huomattavasti heikentynyt rahoitus tilanne johtaa akuuttiin maksuvalmiuskriisiin tai tekniseen maksukyvyttömyyteen. Tällaisen väliaikaisen tuen pitäisi suoda aikaa tarkastella vaikeuksiin johtanutta tilannetta ja kehittää tarkoituksenmukainen suunnitelma vaikeuksien voittamiseksi.
29. Rakenneuudistustuen on mahdollistettava tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautuminen realistisen, johdonmukaisen ja kauaskantoisen rakenneuudistussuunnitelman perusteella samalla kun se mahdollistaa asianmukaisen vastuunjaon ja rajoittaa mahdollista kilpailun vääristymistä.
30. Väliaikainen rakenneuudistustuki on maksuvalmiustukea, jolla tuetaan yrityksen rakenneuudistusta tarjoamalla sellaiset olosuhteet, joiden ansiosta tuensaaja pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan tarvittavat toimet pitkän aikavälin elinkelpoisuutensa palauttamiseksi. Väliaikaista rakenneuudistustukea voidaan myöntää ainoastaan pk-yrityksille.

2.4. Rakenneuudistuksen sosiaalikuluihin myönnettävä tuki

31. Rakenneuudistukseen sisältyy tavallisesti tappiollisen toiminnan supistaminen tai siitä luopuminen. Tällaiset supistukset ovat usein tarpeen toiminnan järjeistämiseksi ja tehostamiseksi, ja ne ovat täysin erillisiä kapasiteetin supistamisesta, joka on mahdollisesti edellytyksenä tuen myöntämiselle. Olipa näiden toimenpiteiden lähtökohta mikä tahansa, ne johtavat yleensä tuensaajan henkilöstön vähentämiseen.
32. Jäsenvaltioiden työlainsäädäntöön voi sisältyä yleisiä sosiaaliturvajärjestelmiä, joiden mukaan irtisanomiskorvaukset ja varhaiseläkkeet maksetaan suoraan irtisanotuille työntekijöille. Tällaisia järjestelmiä ei pidetä perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvana valtiontukena.
33. Työntekijöille maksettavien irtisanomiskorvausten ja varhaiseläkkeiden lisäksi valtion on yleisten sosiaaliturvajärjestelmien mukaan yleensä maksettava kustannukset, jotka aiheutuvat yritykselle irtisanotuille työntekijöille lakisääteisten tai sopimusvelvoitteiden lisäksi maksettavista etuuksista. Kun tällaisia järjestelmiä sovelletaan yleisesti ilman alakohtaisia rajoituksia kaikkiin asetetut edellytykset täyttäviin työntekijöihin ja kun etuudet myönnetään automaattisesti, niihin ei katsota sisältyvän perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea rakenneuudistusta toteuttaville yrityksille. Jos järjestelmiä kuitenkin käytetään rakenneuudistuksen edistämiseen tietyillä toimialoilla, niiden voidaan valikoivuutensa takia katsoa sisältävän tukea²⁸.

²⁸ Asiassa C-241/94, Ranska v. komissio (Kimberly Clark Sopalin) 26.9.1996 (Kok., s. I-4551) antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että Ranskan kansallisesta työllisyysrahastosta (Fonds national de l'emploi) harkinnanvaraisesti myönnetty tuki saattoi asettaa eräät yritykset muita yrityksiä edullisempaan asemaan ja täyttää näin ollen perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle tuelle asetetut edellytykset. (Tuomiossa ei kuitenkaan asetettu kyseenalaiseksi komission päätelmiä, joissa tämä tuki katsottiin sisämarkkinoille soveltuvaksi.)

34. Irtisanomiskorvausten ja/tai varhaiseläkkeiden maksaminen, joka kuuluu yrityksen velvoitteisiin työlainsäädännön tai ammattiliittojen kanssa tehtyjen työehtosopimusten perusteella, on osa yrityksen omista varoista maksettavia tavanomaisia kustannuksia. Näin ollen valtion mahdollista rahoitusta näiden kustannusten kattamiseen on pidettävä tukena riippumatta siitä, annetaanko se suoraan yrityksille vai ohjataan se työntekijöille valtion virastojen kautta.
35. Komissio ei lähtökohtaisesti vastusta tällaista vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävää tukea, sillä siitä saatava taloudellinen hyöty kohdistuu myös muihin kuin tuensaajayritykseen, helpottaa rakennemuutosta ja lieventää sosiaalisia ongelmia.
36. Irtisanomiskorvausten ja varhaiseläkkeiden lisäksi rakenneuudistustuilla voidaan joidenkin rakenneuudistusten yhteydessä rahoittaa myös toimenpiteitä, jotka liittyvät koulutukseen, neuvontaan, työnhakua helpottavaan käytännön apuun, uudelleensijoittautumiseen ja ammatilliseen koulutukseen sekä uusia yrityksiä perustavien työntekijöiden avustamiseen. Komission johdonmukaisena periaatteena on suhtautua myönteisesti tällaiseen vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävään tukeen.

3. SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE

37. Olosuhteet, joissa valtiontuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, vahvistetaan perussopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa. Perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla komissiolla on valtuudet hyväksyä tuki ”tietyn taloudellisen toiminnan (...) kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla”. Tilanne voi olla tällainen etenkin, jos tuki on välttämätöntä markkinoiden toimintapuutteesta johtuvan epätasapainon korjaamiseksi tai taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden varmistamiseksi.
38. Yleisperiaatteena on, että tukitoimenpiteistä on ilmoitettava erikseen komissiolle. Komissio voi tietyin edellytyksin hyväksyä tukiohjelman pienemmille tukimäärille. Tukiohjelmien hyväksymisedellytykset esitetään 6 luvussa.
39. Arvioidessaan, voidaanko ilmoitettu tuki katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi, komissio tarkastelee, täyttyvätkö seuraavat kriteerit:
- a) vaikutus hyvin määritellyn yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen: valtiontukitoimenpiteen tavoitteena on oltava yhteisen edun mukainen tavoite perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan mukaisesti (3.1 jakso);
 - b) tarve tukitoimenpiteisiin: valtiontukitoimenpide olisi kohdennettava tilanteeseen, jossa tuella saadaan aikaan sellainen merkittävä vaikutus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin, esimerkiksi korjaamalla markkinoiden toimintapuute tai puuttamalla oikeudenmukaisuutta tai koheesiota koskevaan ongelmaan (3.2 jakso);
 - c) tukitoimenpiteen tarkoituksenmukaisuus: tukitoimenpidettä ei voida katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi, jos sama tavoite voidaan saavuttaa muilla, vähemmän kilpailua vääristävillä toimenpiteillä (3.3 jakso);
 - d) on osoitettava, että ilman tukea tuensaaja olisi järjestelty uudelleen, myyty tai asetettu selvitystilaan tavalla, jolla ei olisi saavutettu yhteisen edun mukaista tavoitetta (kannustava vaikutus) (3.4 jakso);

- e) tuen oikeasuhteisuus (tuen rajaaminen välttämättömään): tuki ei saa ylittää vähimmäismäärää, joka on tarpeen yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi (3.5 jakso);
 - f) kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttäminen: tuen kielteisten vaikutusten on oltava riittävän rajoitettuja niin, että toimenpiteen kokonaisvaikutus on myönteinen (3.6 jakso);
 - g) tuen läpinäkyvyys: jäsenvaltioilla, komissiolla, talouden toimijoilla ja kansalaisilla on oltava mahdollisuus saada helposti käyttöönsä kaikki tarvittavat säädökset ja muut myönnettyä tukea koskevat tarpeelliset tiedot (3.7 jakso).
40. Jos yksikin edellä mainituista kriteereistä jää täyttymättä, katsotaan, että toimenpide ei sovellu sisämarkkinoille.
41. Eräiden tukiohjelmamuotojen kokonaisvaikutuksen selvittämiseksi voidaan edellyttää näiden suuntaviivojen 113–115 kohdan mukaista jälkiarviointia.
42. Jos tukitoimenpide tai sen ehdot (mukaan lukien rahoitusmenetelmä, kun se kuuluu erottamattomasti tukitoimenpiteeseen) rikkovat erottamattomasti EU:n lainsäädäntöä, tukea ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana²⁹.
43. Tässä luvussa komissio vahvistaa edellytykset, joiden mukaisesti se arvioi kutakin 39 kohdassa lueteltua kriteeriä.

3.1. Vaikutus yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen

44. Koska markkinoilta poistuminen on merkittävä tekijä tuottavuuden kasvun kannalta, pelkästään se, että yrityksen poistuminen markkinoilta estetään, ei ole riittävä syy myöntää tukea. Olisi esitettävä selvä näyttö siitä, että tuella pyritään saavuttamaan yhteisen edun mukainen tavoite, sillä tuen tavoitteena on sosiaalisten vaikeuksien estäminen tai markkinoiden toimintapuutteen poistaminen (3.1.1 jakso) palauttamalla yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus (3.1.2 jakso).

3.1.1. Sosiaalisten vaikeuksien tai markkinoiden toimintapuutteen osoittaminen

45. Jäsenvaltioiden on osoitettava, että tuensaajan poistuminen markkinoilta todennäköisesti aiheuttaisi vakavia sosiaalisia vaikeuksia tai vakavan markkinoiden toimintapuutteen. Erityisesti on osoitettava, että:
- a) alueen työttömyysprosentti on joko
 - 1) ollut EU:n keskiarvoa korkeampi jo pitkään ja kyseisellä alueella on vaikea luoda uusia työpaikkoja, tai
 - 2) ollut kansallista keskiarvoa korkeampi jo pitkään ja kyseisellä alueella on vaikea luoda uusia työpaikkoja;
 - b) vaarana on sellaisen tärkeän palvelun tarjoamisen keskeytyminen, jonka luominen uudelleen on vaikeaa eikä kilpailija pystyisi yksinkertaisesti tulemaan tilalle (esim. valtakunnallisen infrastruktuurin tarjoaja);

²⁹ Ks. esim. asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6857, 78 kohta, ja asia C-333/07, Régie Networks v. Rhone Alpes Bourgogne, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-10807, 94–116 kohta.

- c) tietyllä alueella tai toimialalla koko järjestelmän kannalta tärkeän yrityksen (esimerkiksi tärkeän tuotantopanoksen toimittajan) poistumisella markkinoilta on mahdollisia kielteisiä seurauksia;
- d) vaarana on yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamisen keskeytyminen;
- e) luottomarkkinoiden toiminta on puutteellista tai niillä on haitallisia kannustimia, minkä seurauksena muutoin elinkelpoinen yritys ajautuisi konkurssiin;
- f) kyseisen yrityksen poistuminen markkinoilta johtaisi tärkeän teknisen tiedon tai asiantuntemuksen peruuttamattomaan menetykseen; tai
- g) on olemassa samankaltaisia vakavien vaikeuksien tilanteita, jotka kyseinen jäsenvaltio on asianmukaisesti perustellut.

46. Yksittäisen pk-yrityksen markkinoilta poistumiseen tuskin liittyy sellaisia sosiaalisia vaikeuksia tai markkinoiden toimintapuutteita, joita 45 kohdassa edellytetään. Pk-yritysten tapauksessa on kuitenkin suurempana huolenaiheena se, että arvokasta yritystoimintaa voidaan menettää, jos pk-yritykset, joilla on potentiaalia rakenneuudistukseen pitkän aikavälin elinkelpoisuutensa palauttamiseksi, eivät pysty toteuttamaan rakenneuudistusta maksuvalmiusongelmien vuoksi. Kun on kyse tuen myöntämisestä vaikeuksissa oleville pk-yrityksille, jäsenvaltion on ainoastaan osoitettava, että tuensaajan konkurssi aiheuttaisi todennäköisesti sosiaalisia vaikeuksia tai markkinoiden toimintapuutteen. Erityisesti on osoitettava, että:

- a) innovatiivisten pk-yritysten tai suuren kasvupotentiaalin omaavien pk-yritysten poistumisella markkinoilta on mahdollisia kielteisiä seurauksia;
- b) sellaisen yrityksen, jolla on paljon yhteyksiä muihin paikallisiin tai alueellisiin yrityksiin, erityisesti muihin pk-yrityksiin, poistumisella markkinoilta on mahdollisia kielteisiä seurauksia;
- c) luottomarkkinoiden toiminta on puutteellista tai niillä on haitallisia kannustimia, minkä seurauksena muutoin elinkelpoinen yritys ajautuisi konkurssiin; tai
- d) on olemassa samankaltaisia vakavien vaikeuksien tilanteita, jotka kyseinen jäsenvaltio on asianmukaisesti perustellut.

3.1.2. *Rakenneuudistussuunnitelma ja pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen*

47. Näiden suuntaviivojen mukainen rakenneuudistustuki ei voi rajoittua pelkkään rahoitustukeen, jonka tarkoituksena on korvata aiemmat tappiot puuttumatta tappioiden syntymiseen johtaneisiin syihin. Rakenneuudistustuen tapauksessa komissio vaatii tämän vuoksi, että asianomainen jäsenvaltio esittää realistisen, johdonmukaisen ja kauaskantoisen rakenneuudistussuunnitelman, jonka tavoitteena on palauttaa tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuus³⁰. Rakenneuudistukseen voi sisältyä yksi tai useampi seuraavista seikoista: tuensaajan toiminnan tehokas uudelleenorganisointi ja järjeistäminen, johon tavallisesti kuuluu luopuminen tappiollisesta toiminnasta, sellaisen nykyisen toiminnan rakenteellinen uudistaminen, jonka kilpailukyky voidaan palauttaa, ja mahdollinen toiminnan monipuolistaminen suuntautumalla uuteen tuottavampaan toimintaan. Siihen liittyy yleensä myös

³⁰

Suuntaa antava rakenneuudistussuunnitelman malli esitetään liitteessä 2.

rahoitusrakenteen uudistaminen, joka toteutetaan uusien tai nykyisten osakkeenomistajien pääomapanoksilla ja velkojien hyväksymällä velan vähentämisellä.

48. Tämän vuoksi tuen myöntämisen edellytyksenä on oltava rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, ja komission on hyväksyttävä rakenneuudistussuunnitelma jokaisen yksittäisen tuen osalta. Poikkeuksena pk-yrityksille myönnettävän yksittäisen tuen tapauksessa asianomaisen jäsenvaltion vastuulla on arvioida, soveltuuko rakenneuudistussuunnitelma tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseen 49–54 kohdan mukaisesti, ja ilmoittaa komissiolle arvioinnin tulokset.
49. Rakenneuudistussuunnitelman on mahdollistettava yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautuminen kohtuullisessa ajassa yrityksen tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten perusteella, jotka sulkevat pois kaiken muun valtiontuen, joka ei sisälly rakenneuudistussuunnitelmaan. Rakenneuudistuskauden olisi oltava mahdollisimman lyhyt, eikä se saisi periaatteessa olla kolme vuotta³¹ pidempi. Rakenneuudistussuunnitelma, joka sisältää kaikki tarpeelliset tiedot ja erityisesti tässä jaksossa (3.1.2) vahvistetut tiedot, on esitettävä komissiolle.
50. Rakenneuudistussuunnitelmassa on esitettävä syyt tuensaajan vaikeuksiin ja tuensaajan omat heikkoudet sekä selostettava, miten ehdotetuilla rakenneuudistustoimenpiteillä ratkaistaan tuensaajan ongelmat.
51. Rakenneuudistussuunnitelmassa olisi annettava tietoja tuensaajan liiketoimintamallista ja osoitettava, miten suunnitelma edistää sen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta. Tähän olisi sisällyttävä erityisesti tiedot tuensaajan organisaatorakenteesta, rahoituksesta, hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä ja kaikista muista merkityksellisistä seikoista. Rakenneuudistussuunnitelmassa olisi arvioitava, olisiko tuensaajan vaikeudet voitu välttää asianmukaisilla ja oikea-aikaisilla johdon toimilla, jos näin on, siinä olisi osoitettava, että tarkoituksenmukaisia muutoksia liikkeenjohdossa on tehty. Jos yrityksen vaikeudet johtuvat sen liiketoimintamallin tai hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän puutteista, tarkoituksenmukaisia muutoksia on tehtävä.
52. Suunnitellun rakenneuudistuksen odotetut tulokset olisi osoitettava perusskenaariossa ja pessimistisessä (tai huonoimman vaihtoehdon) skenaariossa. Tätä varten rakenneuudistussuunnitelmassa olisi otettava huomioon muun muassa kysynnän ja tarjonnan nykytilanne ja ennakoitu kehitys merkityksellisillä tuotemarkkinoilla sekä alan tärkeimmät kustannustekijät, ja sen on perustuttava perusskenaarion ja epäedullisen skenaarion oletuksiin sekä tuensaajan erityisiin vahvuuksiin ja heikkouksiin. Oletuksia olisi verrattava asianmukaisiin alakohtaisiin vertailuarvoihin, ja niitä olisi tarvittaessa mukautettava maa- ja alakohtaisiin olosuhteisiin. Tuensaajan olisi esitettävä herkkyyshanalyysi, jossa yksilöidään tuensaajan tulokseen eniten vaikuttavat parametrit ja tärkeimmät riskitekijät tulevaisuudessa. Jos tuensaaja on suuri yritys, sen olisi esitettävä myös markkinaselvitys.

³¹ Tämä määräaika voidaan poikkeustapauksissa pidentää enintään viiteen vuoteen, jos jäsenvaltio voi osoittaa, että asianomaisten markkinoiden erityispiirteiden vuoksi kolmen vuoden ajanjakso ei riitä elinkelpoisuuden palauttamiseen.

53. Tuensaajan elinkelpoisuuden palautumisen olisi perustuttava pääasiassa yrityksen sisäisiin toimenpiteisiin, joihin kuuluu erityisesti luopuminen sellaisista toiminnoista, jotka pysyisivät keskipitkällä aikavälillä rakenteellisesti tappiollisina. Elinkelpoisuuden palautuminen ei voi perustua hintojen, kysynnän tai niukkojen resurssien tarjonnan muutosten kaltaisia ulkoisia tekijöitä koskeviin optimistisiin oletuksiin eikä siihen, että tuensaaja suoriutuu markkinoita ja kilpailijoitaan paremmin taikka laajentaa toimintaansa uusiin toimintoihin, joista sillä ei ole kokemusta eikä näyttöä (jollei se ole asianmukaisesti perusteltua ja tarpeellista toiminnan monipuolistamiseen ja elinkelpoisuuteen liittyvistä syistä).
54. Pitkän aikavälin elinkelpoisuus on saavutettu, kun yritys pystyy vastaamaan itse kaikista kustannuksistaan, myös poistoista ja rahoituskuluista, ja sille jää sen jälkeen vielä asianmukainen pääoman tuotto. Rakenneuudistuksen läpikäyneen yrityksen olisi voitava kilpailla markkinoilla omin voimin.

3.2. Tarve tukitoimenpiteisiin

55. Jäsenvaltioiden, jotka aikovat myöntää rakenneuudistustukea, on esitettävä vertailu uskottavaan vaihtoehtoiseen skenaarioon, johon ei liity valtiontukea. Vertailusta on käytävä ilmi, kuinka edellä 3.1.1 jakson mukaista tavoitetta tai tavoitteita ei saavutettaisi tai saavutettaisiin vähäisemmässä määrin kyseisessä vaihtoehtoisessa skenaariossa. Tällaisiin skenaarioihin voi sisältyä velkojen uudelleenjärjestely, omaisuuserien myynti, yksityisen pääoman hankinta, myynti kilpailijalle tai yrityksen osien erottaminen, kussakin tapauksessa joko käynnistämällä maksukyvyttömyys- tai uudelleenorganisointimenettely tai muulla tavoin.

3.3. Tarkoituksenmukaisuus

56. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tuki myönnetään muodossa, joka todennäköisesti aiheuttaa vähiten kaupan ja kilpailun vääristymistä. Vaikeuksissa olevien yritysten tapauksessa tämä voidaan saavuttaa varmistamalla, että tuki on muodossa, joka on tarkoituksenmukainen tuensaajan vaikeuksien voittamiseksi, ja että tuesta maksetaan asianmukainen korvaus. Tässä jaksossa esitetään vaatimukset, joita on noudatettava, jotta voidaan osoittaa tuen tarkoituksenmukaisuus.

3.3.1. Pelastamistuki

57. Pelastamistuen on täytettävä seuraavat edellytykset, jotta komissio voi hyväksyä sen:
- a) Tuen on oltava väliaikaista maksuvalmiustukea, joka myönnetään lainatakauksina tai lainoina.
 - b) Lainan kustannusten, tai lainatakausten tapauksessa taatun lainan kokonaiskustannusten, mukaan lukien lainan korko ja takausmaksu, on täytettävä 60 kohdan edellytykset.
 - c) Jollei jäljempänä (c) alakohdassa muuta määrätä, laina on maksettava takaisin ja takauksen voimassaolon on päättyttävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun ensimmäinen lainaerä on siirretty tuensaajalle.
 - d) Jäsenvaltioiden on sitouduttava toimittamaan komissiolle kuuden kuukauden kuluessa pelastamistuen hyväksymisestä tai ilmoittamattoman tuen tapauksessa kuuden kuukauden kuluessa ensimmäisen lainaerän siirtämisestä tuensaajalle
 - 1) todisteet siitä, että laina on maksettu kokonaisuudessaan takaisin ja/tai että takaus on päättynyt; tai

- 2) rakenneuudistussuunnitelma, joka täyttää 3.1.2 jakson edellytykset; rakenneuudistussuunnitelman toimittamisen jälkeen pelastamistuen hyväksyntää jatketaan automaattisesti siihen asti kunnes komissio antaa lopullisen päätöksen rakenneuudistussuunnitelmasta, paitsi jos komissio päättää, että pelastamistuen jatkaminen ei ole perusteltua tai sitä olisi rajoitettava ajallisesti tai määrällisesti; kun rakenneuudistussuunnitelma, johon tukea haettiin, on valmis ja käytössä, kaikkea lisätukea pidetään rakenneuudistustukena; tai
 - 3) selvitystilasuunnitelma jossa esitetään perustellusti toimet, jotka johtavat tuensaajan likvidaatioon kohtuullisessa ajassa ilman lisätukea.
- e) Rakenteellisia toimenpiteitä, kuten merkittävien liiketoimintojen tai omaisuuserien hankinta tai myynti, ei saa panna täytäntöön pelastamistuella, elleivät ne vaadi välittömiä toimia.

3.3.2. *Rakenneuudistustuki*

58. Jäsenvaltiot voivat vapaasti valita, missä muodossa rakenneuudistustuki myönnetään. Niiden on kuitenkin varmistettava tällöin, että valittu väline on tarkoituksenmukainen kyseessä olevan ongelman ratkaisemisen kannalta. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti arvioitava, liittyvätkö tuensaajien ongelmat likviditeettiin vai vakavaraisuuteen, ja valittava tarkoituksenmukaiset välineet todettujen ongelmien ratkaisemiseksi. Esimerkiksi vakavaraisuusongelmien tapauksessa saattaa olla tarkoituksenmukaista lisätä varoja vahvistamalla pääomapohjaa, kun taas tilanteessa, jossa ongelmana on pääasiassa likviditeetti, voi riittää avun tarjoaminen lainojen tai lainatakausten muodossa.

3.3.3. *Väliaikainen rakenneuudistustuki pk-yrityksille*

59. Väliaikaisen rakenneuudistustuen on täytettävä seuraavat edellytykset, jotta komissio voi hyväksyä sen:

- a) Tuki on myönnettävä lainatakauksina tai lainoina.
- b) Lainan kustannusten, tai lainatakausten tapauksessa taatun lainan kokonaiskustannusten, mukaan lukien lainan korko ja takausmaksu, on täytettävä 60 kohdan edellytykset.
- c) Laina on maksettava takaisin ja takauksen voimassaolon on päätyttävä viimeistään [12] [18] kuukauden kuluessa siitä, kun ensimmäinen lainaerä on siirretty tuensaajalle.
- d) Viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun väliaikainen rakenneuudistustuki on hyväksytty, tai ilmoittamattoman tuen tapauksessa viimeistään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun ensimmäinen lainaerä on siirretty tuensaajalle, tuensaajan on toimitettava yksinkertaistettu rakenneuudistussuunnitelma jäsenvaltiolle. Suunnitelman ei tarvitse sisältää kaikkia 49–54 kohdassa lueteltuja tekijöitä, mutta siinä on vähintään yksilöitävä toimet, jotka tuensaajan on toteutettava pitkän aikavälin elinkelpoisuutensa palauttamiseksi ilman valtiontukea.

3.3.4. *Korvaus*

60. Korvauksen tason olisi heijastettava tuensaajan luottokelpoisuutta ottamatta huomioon maksuvalmiusongelmien ja valtiontuen väliaikaisia vaikutuksia, ja sen

olisi kannustettava tuensaajaa maksamaan tuki takaisin mahdollisimman nopeasti. Sen vuoksi komissio edellyttää, että korvaus määritetään seuraavasti:

- a) pelastamistuen tapauksessa korko ei saa olla pienempi kuin korko, joka on vahvistettu viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa³² heikkojen yritysten osalta, jotka tarjoavat tavanomaiset vakuudet (tällä hetkellä 12 kuukauden IBOR + 400 peruspistettä)³³;
- b) väliaikaisen rakenneuudistustukitoimenpiteen ensimmäisten kuuden kuukauden aikana korko ei saa olla pienempi kuin edellä (a) alakohdassa vahvistettu korko vähennettynä [50] peruspisteellä;
- c) väliaikaisen rakenneuudistustukitoimenpiteen seuraavien kuuden kuukauden aikana korko ei saa olla pienempi kuin edellä (a) alakohdassa vahvistettu korko;
- d) [JOS VÄLIAIKAINEN RAKENNEUUDISTUSTUKIKAUSI ON ENINTÄÄN 18 KUUKAUTTA: väliaikaisen rakenneuudistustukitoimenpiteen viimeisten kuuden kuukauden aikana korko ei saa olla pienempi kuin edellä (a) alakohdassa vahvistettu korko lisättynä [50] peruspisteellä.]

Jos suurelle yritykselle myönnetyn tuen osalta on näyttöä siitä, että edellä (a) alakohdassa vahvistettu korko ei ole asianmukainen vertailukohde, esimerkiksi kun se poikkeaa huomattavasti tuensaajan hiljattain liikkeeseenlaskemien samankaltaisten instrumenttien markkinahinnasta, komissio voi mukauttaa vaadittua korvaustasoa vastaavasti.

3.4. Kannustava vaikutus

61. Jäsenvaltion, joka aikoo myöntää rakenneuudistustukea, on osoitettava, että ilman tukea tuensaaja olisi järjestelty uudelleen, myyty tai asetettu selvitystilaan tavalla, jolla ei olisi saavutettu yhteisen edun mukaista tavoitetta. Tämä voidaan osoittaa osana 55 kohdan mukaista kontrafaktuaalista analyysia.

3.5. Tuen oikeasuhteisuus / tuen rajaaminen välttämättömään

3.5.1. Pelastamistuki

62. Pelastamistuen on rajoitettava määrään, joka tarvitaan tuensaajan toimintakyvyn säilyttämiseksi kuuden kuukauden ajan. Määritettäessä kyseistä määrää huomioon on otettava liitteessä 1 esitetyn laskutoimituksen tulos. Tämän laskutoimituksen tuloksen ylittävä tuki voidaan hyväksyä ainoastaan, jos se on perusteltu asianmukaisesti esittämällä likviditeettisuunnitelma, jossa määritellään tuensaajan likviditeettitarpeet seuraavan puolen vuoden aikana.

3.5.2. Rakenneuudistustuki

63. Tukimäärä ja -intensiteetti on rajattava määrään, joka on ehdottomasti välttämätön rakenneuudistuksen toteuttamiseksi ottaen huomioon tuensaajan, sen osakkeenomistajien tai yhtymän, johon tuensaaja kuuluu, käytettävissä olevat varat. Erityisesti on varmistettava riittävä vastuunjako, kuten tässä 3.5.2 jaksossa

³² EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6.

³³ Selvyyden vuoksi on todettava, että kyseiseen tiedonantoon sisältyvään lainamarginaalitulukkoon liittyvä huomautus, joka koskee pelastamistuesta maksettavaa korvausta, ei ole enää voimassa näiden suuntaviivojen ensimmäisestä soveltamispäivästä alkaen.

tarkemmin esitetään. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon aikaisemmin mahdollisesti myönnetty pelastamistuki.

3.5.2.1. [Vastuunjako, vaihtoehto 1]

64. Rakennemuutokseen on osallistuttava merkittävällä määrällä³⁴ tuensaajan, sen osakkeenomistajien tai velkojien taikka sen yhtymän, johon tuensaaja kuuluu, omia varoja. Jos tuensaajan vaikeudet liittyvät oman pääoman ehtoisen rahoituksen puutteeseen, olisi toteutettava sellaisia toimenpiteitä kuten uuden oman pääoman hankkiminen olemassa olevilta osakkeenomistajilta, olemassa olevan velan tai pääomalainojen alaskirjaus tai velan muuntaminen osakepääomaksi, uuden yksityisen ulkopuolisen oman pääoman hankkiminen tai sellaisten omaisuuserien myynti, jotka eivät ole välttämättömiä tuensaajan elinkelpoisuuden kannalta (siltä osin kuin tällainen myynti tapahtuu kirjanpitoarvoa korkeampaan hintaan). Jos tuensaajan vaikeudet liittyvät maksuvalmiusongelmiin, olisi toteutettava toimenpiteitä, jotka tuottavat kassavirtaa, kuten uuden velkarahoituksen hankkiminen markkinaehdoin tai sellaisten omaisuuserien myynti, jotka eivät ole välttämättömiä tuensaajan elinkelpoisuuden kannalta; tällä tavoin saaduilla käteisvaroilla olisi pienennettävä lainojen tai valtion edellyttämien lainatakausten määrää. Rahoitusosuuden on oltava todellinen ja mahdollisimman suuri, eikä siihen voida laskea arvioituja tulevia voittoja, kuten kassavirtaa. Valtion rahoitusosuus, esimerkiksi osakkeenomistajan tai velkojan ominaisuudessa, ei auta poistamaan moraalikatoon liittyviä ongelmia tai osoittamaan, että markkinat uskovat elinkelpoisuuden palautumiseen, eikä sitä sen vuoksi oteta huomioon tässä yhteydessä.
65. Osallistuminen rakennemuutoksen rahoittamiseen katsotaan yleensä riittäväksi, jos sen määrä on vähintään yhtä korkea kuin tuen määrä ja jos olemassa olevien osakkeenomistajien ja velkojien rahoitusosuus on kohtuullinen ottaen huomioon todennäköiset tappiot, jotka ne olisivat kärsineet konkurssin yhteydessä. Soveltaessaan tätä 65 kohtaa komissio katsoo, että tukitoimenpiteen koko nimellisarvo on tukea, ellei kyseinen jäsenvaltio esitä objektiivisia ja todennettavissa olevia todisteita siitä, että tukiosuus on pienempi. Jos jäsenvaltio osoittaa poikkeusolojen ja erityisten vaikeuksien olemassaolon, komissio voi hyväksyä tuen määrää alhaisemman rahoitusosuuden.

3.5.2.2. [Vastuunjako, vaihtoehto 2]

66. Rakennemuutokseen on osallistuttava merkittävällä määrällä³⁵ tuensaajan, sen osakkeenomistajien tai velkojien taikka sen yhtymän, johon tuensaaja kuuluu, omia varoja. Jos tuensaajan vaikeudet liittyvät oman pääoman ehtoisen rahoituksen puutteeseen, olisi toteutettava sellaisia toimenpiteitä kuten uuden pääoman hankkiminen olemassa olevilta osakkeenomistajilta, olemassa olevan velan tai pääomalainojen alaskirjaus tai velan muuntaminen osakepääomaksi, uuden yksityisen ulkopuolisen oman pääoman hankkiminen tai sellaisten omaisuuserien myynti, jotka eivät ole välttämättömiä tuensaajan elinkelpoisuuden kannalta (siltä osin kuin tällainen myynti tapahtuu kirjanpitoarvoa korkeampaan hintaan). Jos tuensaajan vaikeudet liittyvät maksuvalmiusongelmiin, olisi toteutettava

³⁴ Tähän osuuteen ei saa sisältyä tukea. Näin ei ole esimerkiksi silloin, kun lainaan liittyy korkotukea tai tukea sisältäviä valtiontakauksia.

³⁵ Tähän osuuteen ei saa sisältyä tukea. Näin ei ole esimerkiksi silloin, kun lainaan liittyy korkotukea tai tukea sisältäviä valtiontakauksia.

toimenpiteitä, jotka tuottavat kassavirtaa, kuten uuden velkarahoituksen hankkiminen markkinaehdoin tai sellaisten omaisuuserien myynti, jotka eivät ole välttämättömiä tuensaajan elinkelpoisuuden kannalta; tällä tavoin saaduilla käteisvaroilla olisi pienennettävä lainojen tai valtion edellyttämien lainatakausten määrää. Rahoitusosuuden on oltava todellinen ja mahdollisimman suuri, eikä siihen voida laskea arvioituja tulevia voittoja, kuten kassavirtaa. Valtion rahoitusosuus, esimerkiksi osakkeenomistajan tai velkojan ominaisuudessa, ei auta poistamaan moraalikatoon liittyviä ongelmia tai osoittamaan, että markkinat uskovat elinkelpoisuuden palautumiseen, eikä sitä sen vuoksi oteta huomioon tässä yhteydessä.

67. Osallistuminen rakenneuudistuksen rahoittamiseen katsotaan yleensä riittäväksi, jos sen määrä on vähintään 50 prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista. Jos jäsenvaltio osoittaa poikkeusolojen ja erityisten vaikeuksien olemassaolon, komissio voi hyväksyä rahoitusosuuden, joka on pienempi kuin 50 prosenttia rakenneuudistuskustannuksista.
68. Jos valtiontukea myönnetään rakenneuudistuskustannuksiin, joilla katetaan aiempia tappioita, esimerkiksi kun valtio myöntää avustuksia, sijoittaa pääomaa tai poistaa velkoja kirjanpidosta tuensaajan pääomaposition palauttamiseksi, tällöin suojellaan sijoittajia vaikutuksilta, joita niiden päätöksellä sijoittaa tuensaajaan olisi. Tämä voi luoda moraalikatoa ja heikentää markkinakuria. Tämän vuoksi aiempien tappioiden kattamiseen olisi myönnettävä tukea ainoastaan ehdoin, joiden mukaan nykyiset sijoittajat osallistuvat vastuunjakoon asianmukaisesti.
69. Asianmukainen vastuunjako tarkoittaa yleensä sitä, että olemassa olevien osakkeenomistajien on katettava aiemmat tappiot kokonaisuudessaan. Jos osakkeenomistajien saatavat eivät riitä kattamaan kokonaan näitä tappioita, etuoikeusasemaltaan huonompien velkojen haltioiden on katettava jäljelle jäävät tappiot joko instrumentin pääoman muuntamisella osakepääomaksi tai alaskirjauksella. Rahavarojen ulosvirtaus tuensaajalta osakepääoman tai etuoikeusasemaltaan huonomman velan haltijoille on joka tapauksessa estettävä, mikäli se on lainsäädännön puitteissa mahdollista. Tämän kohdan mukainen osakkeenomistajien ja velkojen osallistuminen rahoitukseen voidaan laskea mukaan 67 kohdassa vahvistettuun raja-arvoon.
70. Jos 69 kohdassa esitetyt toimenpiteet eivät riitä kattamaan aiempia tappioita, komissio ei vaadi paremmassa etuoikeusasemassa olevien velkainstrumenttien haltijoita osallistumaan niiden kattamiseen. Se voi kuitenkin katsoa tällaisen osallistumisen perusteeksi alentaa kilpailun vääristymistä rajoittavien toimenpiteiden tasoa 94 kohdan mukaisesti.
71. Komissio voi hyväksyä poikkeuksia 69 kohdassa vahvistettujen toimenpiteiden täysimääräisestä täytäntöönpanosta, jos kyseiset toimenpiteet johtaisivat muussa tapauksessa kohtuuttomaan lopputulokseen. Näin voisi olla esimerkiksi silloin, kun tuen määrä on vähäinen verrattuna vastuunjakoon, tai kun kyseinen jäsenvaltio osoittaa, että huonommassa etuoikeusasemassa olevat velkojat saisivat rahamääräisesti vähemmän kuin tavanomaisessa maksukyvyttömyysmenettelyssä ja ilman valtiontuen myöntämistä.

3.5.3. Väliaikainen rakenneuudistustuki pk-yrityksille

72. Väliaikaisen rakenneuudistustuen on rajoitettava määrään, joka tarvitaan tuensaajan toimintakyvyn säilyttämiseksi [12] [18] kuukauden ajan. Määritettäessä kyseistä

määrää huomioon on otettava liitteessä 1 esitetyn laskutoimituksen tulos. Tämän laskutoimituksen tuloksen [kaksi kertaa] [kolme kertaa] ylittävä tuki voidaan hyväksyä ainoastaan, jos se perusteltu asianmukaisesti esittämällä likviditeettisuunnitelma, jossa määritellään tuensaajan likviditeettitarpeet seuraavien [12] [18] kuukauden aikana.

3.6. Kielteiset vaikutukset

3.6.1. Tuen ainutkertaisuuden periaate

73. Jotta voidaan vähentää moraalikatoa, liiallisen riskinoton kannustimia ja potentiaalista kilpailun vääristymistä, pelastamistukea, rakenneuudistustukea ja väliaikaista rakenneuudistustukea olisi myönnettävä vain yhteen rakenneuudistustoimeen. Tätä kutsutaan tuen ainutkertaisuuden periaatteeksi. Yrityksen, joka on jo saanut pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea, tarve saada lisää vastaavaa tukea osoittaa, että yrityksen vaikeudet ovat joko luonteeltaan toistuvia tai niitä ei käsitelty asianmukaisesti, kun aiempi tuki myönnettiin. Toistuvat valtion toimenpiteet todennäköisesti aiheuttavat moraalikatoa ja kilpailun vääristymistä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.
74. Ilmoittaessaan komissiolle pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea koskevasta hankkeesta jäsenvaltion on mainittava, onko yritykselle jo aiemmin myönnetty kyseisiä tukia, mukaan luettuina tuet, jotka on myönnetty ennen näiden suuntaviivojen soveltamispäivää tai joista ei ole ilmoitettu³⁶. Jos tukia on myönnetty ja pelastamistuen tai väliaikaisen rakenneuudistustuen myöntämisestä, rakenneuudistusvaiheen päättymisestä tai rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisen keskeyttämisestä (riippuen siitä, mikä näistä on tapahtunut viimeksi) on kulunut vähemmän kuin 10 vuotta³⁷, komissio ei hyväksy uutta pelastamistukea, rakenneuudistustukea eikä väliaikaista rakenneuudistustukea.
75. Poikkeukset tähän sääntöön ovat sallittuja seuraavissa tapauksissa:
- a) rakenneuudistustukea myönnetään pelastamistuen myöntämisen jälkeen osana yksittäistä rakenneuudistustoimea;
 - b) pelastamistukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea on myönnetty näiden suuntaviivojen mukaisesti eikä sen jälkeen myönnetä rakenneuudistustukea, jos
 - 1) yrityksen voitiin kohtuudella olettaa pelastamistuen tai väliaikaisen rakenneuudistustuen myöntämisen seurauksena olevan pitkällä aikavälillä elinkelpoinen ja
 - 2) vähintään viisi vuotta on kulunut ja uusi pelastamistuki, rakenneuudistustuki tai väliaikainen rakenneuudistustuki on välttämätön sellaisen odottamattoman tilanteen vuoksi³⁸, josta yritys ei itse ole vastuussa;

³⁶ Ilmoittamatta jätettyä tukea arvioidessaan komissio ottaa huomioon, olisiko tuki voitu julistaa sisämarkkinoille soveltuvaksi muunlaisena tukena kuin pelastamistukena, rakenneuudistustukena tai väliaikaisena rakenneuudistustukena.

³⁷ Viisi vuotta, jos kyseessä on maatalousalan alkutuottaja.

³⁸ Odottamattomaksi tilanteeksi määritellään tilanne, jota yritysjohto ei voinut mitenkään ennakoida, kun rakenneuudistussuunnitelma laadittiin, ja joka ei johdu yritysjohtoon laiminlyönneistä tai virheistä eikä yhtymän, johon yritys kuuluu, päätöksistä.

c) poikkeuksellisissa ja odottamattomissa tilanteissa, joista yritys ei itse ole vastuussa.

76. Tuen myöntämisestä tuensaajayritykselle seuraavat omistussuhteiden muutokset sekä oikeudelliset tai hallinnolliset menettelyt, jotka tervehdyttävät yrityksen tasetta, vähentävät vastuita tai poistavat aiempia velkoja, eivät vaikuta tämän säännön soveltamiseen, jos kyse on saman yrityksen toiminnan jatkumisesta.
77. Jos yhtymä on saanut pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea, komissio ei tavallisesti hyväksy itse yhtymälle tai siihen kuuluville yksiköille myönnettävää uutta pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea, jos on kulunut vähemmän kuin 10 vuotta pelastamistuen tai väliaikaisen rakenneuudistustuen myöntämisestä, rakenneuudistusvaiheen päättymisestä tai rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisen keskeyttämisestä, riippuen siitä, mikä näistä on tapahtunut viimeksi. Jos jokin yhtymään kuulunut yksikkö on saanut pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea, yhtymälle kokonaisuudessaan ja muille yhtymään kuuluville yksiköille aiempaa tuensaajaa lukuun ottamatta voidaan myöntää pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea (edellyttäen, että muita näiden suuntaviivojen säännöksiä noudatetaan). Jäsenvaltioiden on osoitettava, ettei yhtymältä tai muilta yhtymään kuuluvilta yksiköiltä siirretä tukea aiemmalle tuensaajalle.
78. Jos yritys ottaa haltuunsa jonkin toisen yrityksen, varsinkin sellaisen, joka on ollut jonkin 76 kohdassa tarkoitetun menettelyn kohteena tai maksukyvyttömyydestä johtuvassa, kansallisen lainsäädännön mukaisessa yleistäytäntöönpanomenettelyssä, ja se on jo saanut pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea, tuen ainutkertaisuuden periaatetta ei sovelleta ostajayritykseen edellyttäen, että vanhan yrityksen ja ostajayrityksen välillä ei ole taloudellista jatkuvuutta³⁹.

3.6.2. *Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet*

79. Jotta kaupankäynnin edellytyksiä haittaavat vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset, on toteutettava kilpailun vääristymistä rajoittavia toimia siten, että tavoitellut myönteiset vaikutukset ovat kielteisiä suuremmat. Komissio arvioi kyseisten toimien asianmukaista muotoa ja soveltamisalaa tämän jakson (3.6.2) mukaisesti.

3.6.2.1. Kilpailutoimenpiteiden luonne ja muoto

80. Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet ovat usein rakenteellisia toimenpiteitä (lukuun ottamatta 87 kohdassa kuvattuja toimia). Jos se on asianmukaista kilpailun vääristymien poistamiseksi erityistapauksissa, komissio voi hyväksyä toimintaa sääteleviä toimenpiteitä, joita ei mainita 87 kohdassa, tai markkinoiden avaamistoimenpiteitä, joilla korvataan osittain tai kokonaan muuten vaaditut rakenteelliset toimenpiteet.

³⁹ Ks. yhdistetyt asiat C-328/99 ja 399/00, Italia ja SIM 2 Multimedia v. komissio, tuomio 8.5.2003, Kok., s. I-4035; yhdistetyt asiat T-415/05, T-416/05 ja T-423/05, Kreikka ym. v. komissio, tuomio 13.9.2010, Kok., s. II-4749; asia T-123/09, Ryanair v. komissio, tuomio 28.3.2012 (vahvistettu valituksessa annettulla Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiolla asiassa C-287/12 P, ei vielä julkaistu).

Rakenteelliset toimenpiteet – liiketoimintojen luovutus ja supistaminen

81. Rakenneuudistustukea saavia yrityksiä voidaan vaatia luopumaan omaisuuseristä tai supistamaan kapasiteettia tai markkinaläsnäoloa kilpailutoimenpiteiden kalibroinnin kriteereihin (ks. 3.6.2.2 jakso) perustuvan arvioinnin tulosten mukaisesti. Tällaisia toimenpiteitä olisi toteutettava etenkin markkinoilla, joilla yrityksellä on rakenneuudistuksen jälkeen huomattava markkina-asema, ja erityisesti sellaisilla markkinoilla, joilla on huomattavaa ylikapasiteettia. Liiketoimintojen luovutus kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi olisi suoritettava ilman aiheetonta viivytystä, ottaen huomioon luovutettavien omaisuuserien tyypit ja luovutuksen mahdolliset esteet⁴⁰, ja joka tapauksessa rakenneuudistussuunnitelman voimassaolon aikana. Omaisuuserien luovutukset, velvoitteiden poistaminen kirjanpidosta ja tappiollisen toiminnan lopettaminen, jotka olisivat joka tapauksessa tarpeen elinkelpoisuuden palauttamiseksi, eivät 3.6.2.2 jaksossa esitettyjen periaatteiden valossa yleensä riitä poistamaan kilpailun vääristymistä.
82. Jotta tällaisilla toimenpiteillä voitaisiin lisätä kilpailua ja myötävaikuttaa sisämarkkinoihin, niillä olisi suositettava uusien kilpailijoiden pääsyä markkinoille, olemassa olevien pienten kilpailijoiden toiminnan laajentamista tai rajat ylittävää toimintaa. Toiminnan supistamista kansallisten rajojen sisälle ja sisämarkkinoiden pirstoutumista olisi vältettävä.
83. Kilpailutoimenpiteiden ei pitäisi johtaa markkinoiden rakenteen heikentymiseen. Rakenteelliset toimenpiteet pitäisi sen vuoksi yleensä toteuttaa myymällä toimintaansa jatkavia, elinkelpoisia ja itsenäisiä liiketoimintoja, jotka voivat kilpailla tehokkaasti pitkällä aikavälillä, jos sopiva ostaja harjoittaa liiketoimintaa. Jos tällaista liiketoimintayksikköä ei ole, tuensaaja voisi irrottaa ja myydä olemassa olevan, asianmukaisesti rahoitetun toiminnon. Näin luotaisiin uusi elinkelpoinen yksikkö, jonka pitäisi pystyä kilpailemaan markkinoilla. Rakenteelliset toimenpiteet, jotka toteutetaan pelkästään omaisuuserien myyntinä ja joihin ei liity sellaisen elinkelpoisen yksikön perustamista, joka pystyy kilpailemaan markkinoilla, eivät säilytä kilpailua yhtä tehokkaasti. Sen vuoksi ne hyväksytään vain poikkeustapauksissa, kun asianomainen jäsenvaltio osoittaa, että muuntyyppiset rakenteelliset toimenpiteet eivät olisi toteuttamiskelpoisia tai ne vaarantaisivat vakavasti yrityksen taloudellisen elinkelpoisuuden.
84. Tuensaajan olisi helpotettava toimintojen myyntiä esimerkiksi pitämällä ne erillään muista liiketoiminnoista ja lupaamalla olla tavoittelematta myytävien liiketoimintojen asiakkaita.
85. Jos vaikuttaa siltä, että voi olla vaikeaa löytää ostajaa omaisuuserille, jotka tuensaaja aikoo myydä, on nimettävä vaihtoehtoisesti myytävät omaisuuserät tai asianomaisilla markkinoilla toteutettavat vaihtoehtoiset toimet siltä varalta, että ensisijainen omaisuuserien myynti epäonnistuu.

Toimintaa säätelevät toimenpiteet

86. Toimintaa säätelevillä toimenpiteillä pyritään varmistamaan, että tuki käytetään ainoastaan rahoittamaan yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen

⁴⁰ Esimerkiksi omaisuuserien muodostaman salkun tai yksittäisten omaisuuserien myynti voivat olla mahdollisia. Kyseiset toimet olisi sen vuoksi toteutettava huomattavasti nopeammin kuin jatkuvan liiketoiminnan myynti, erityisesti jos myytävä liiketoiminto olisi irrotettava suuremmasta yksiköstä.

ja että sitä ei käytetä väärin vakavien ja jatkuvien markkinarakenteen vääristymien pitkittämiseen tai tuensaajan suojaamiseen terveeltä kilpailulta.

87. Seuraavia toimenpiteitä on sovellettava kaikissa tapauksissa, jotta vältetään rakenteellisten toimenpiteiden vaikutusten heikentyminen. Näitä toimintaa sääteleviä toimenpiteitä olisi periaatteessa sovellettava rakenneuudistussuunnitelman koko voimassaoloajan:
- a) Tuensaaajia on vaadittava pidättäytymään hankkimasta yritysten osakkeita rakenneuudistuksen aikana, paitsi jos se on välttämätöntä tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuuden varmistamiseksi. Tällä pyritään varmistamaan, että tukea käytetään elinkelpoisuuden palauttamiseen eikä investointien rahoittamiseen tai tuensaajan läsnäolon laajentamiseen olemassa olevilla tai uusilla markkinoilla. Kun tällaisista ostoista ilmoitetaan komissiolle, se voi hyväksyä ne osana rakenneuudistussuunnitelmaa.
 - b) Tuensaaajia on vaadittava pidättäytymään valtiontuen esittämisestä kilpailuetuna, kun ne markkinoivat tavaroitaan ja palvelujaan.
88. Poikkeuksellisissa olosuhteissa voi olla välttämätöntä edellyttää, että tuensaaajat pidättäytyvät harjoittamasta kaupallista toimintaa, jonka tarkoituksena on nopeasti lisätä niiden markkinaosuutta tietyillä tuote- tai maantieteellisillä markkinoilla tarjoamalla ehtoja (esim. hintoja tai muita kaupallisia ehtoja), joihin valtiontukea saamattomat kilpailijat eivät pysty vastaamaan. Tällaisia rajoituksia sovelletaan ainoastaan silloin, kun millään muulla rakenteellisella tai toimintaa säätelevällä oikaisukeinolla ei riittävällä tavalla pystytä puuttumaan havaittuun kilpailun vääristymiseen ja kun tällainen toimenpide ei itsessään rajoita kilpailua kyseisillä markkinoilla. Sovellettaessa tätä vaatimusta komissio vertaa tuensaajan tarjoamia ehtoja merkittävän markkinaosuuden omaavien uskottavien kilpailijoiden tarjoamiin ehtoihin.

Markkinoiden avaamistoimenpiteet

89. Komissio harkitsee kokonaisarviossaan jäsenvaltion antamia mahdollisia sitoumuksia, jotka koskevat joko jäsenvaltion tai tuensaajan hyväksymiä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on edistää avoimuutta, vakautta ja kilpailua markkinoilla esimerkiksi helpottamalla markkinoille pääsyä ja markkinoilta poistumista. Näihin toimenpiteisiin sisältyvät erityisesti toimenpiteet, joiden tarkoituksena on avata tietyt tuensaajan toimintaan suoraan tai epäsuorasti liittyvät markkinat muille EU:n toimijoille unionin lainsäädäntöä noudattaen. Tällaiset aloitteet voivat korvata muita kilpailutoimenpiteitä, joita tuensaaajalta tavallisesti edellytettäisiin.

3.6.2.2. Kilpailutoimenpiteiden kalibrointi

90. Kilpailun vääristymistä rajoittavilla toimenpiteillä pitäisi pystyä ratkaisemaan sekä moraalikatoon liittyvät ongelmat että mahdolliset vääristymät markkinoilla, joilla tuensaaaja toimii. Näiden toimenpiteiden laajuus riippuu kolmesta tekijästä: ensinnäkin tuen määrästä ja luonteesta sekä myöntämisehdoista ja -olosuhteista; toiseksi yrityksen koosta⁴¹ ja suhteellisesta painoarvosta markkinoilla ja asianomaisten markkinoiden ominaispiirteistä; ja kolmanneksi siitä, missä määrin

⁴¹ Tässä suhteessa komissio voi ottaa huomioon myös sen, onko kyseessä keskisuuri vai suuri yritys.

moraalikatoon liittyviä ongelmia on jäljellä vastuunjakoon liittyvien toimenpiteiden soveltamisen jälkeen.

91. Ensimmäisen tekijän osalta valtiontuen määrää arvioidaan sekä absoluuttisina lukuina että suhteessa tuensaajan kaikkiin varoihin ja markkinoiden kokoon. Tuen luonteen osalta komissio harkitsee muun muassa sitä, liittyykö tukeen riittävä ennakkokorvaus.
92. Näiden suuntaviivojen 91 kohtaa sovellettaessa lainojen ja takausten muodossa myönnetystä rakenneuudistuksesta maksettava korvaus katsotaan riittäväksi, jos se on pelastamistuesta maksettavalle korvaukselle 60 kohdassa asetettujen vaatimusten mukainen. Korvausta pääomasijoitusten muodossa myönnetystä tuesta pidetään riittävänä, jos pääoma on merkitty riittävän suurella alennuksella suhteessa pörssinoteerattuun markkinahintaan (tai arvioituun vastaavaan hintaan, kun kyseessä on noteeraamaton yritys)⁴² välittömästi ennen pääomasijoituksesta tiedottamista, joka tehdään markkinakäytännön mukaisesti. Jollei asianomainen jäsenvaltio muuta osoita, komissio olettaa, että avustuksena myönnetystä tuesta ei makseta korvausta, minkä vuoksi se vaatii avustuksia käytettäessä enemmän kilpailutoimenpiteitä.
93. Toisen tekijän osalta komissio tutkii tuensaajan koon ja suhteellisen painoarvon markkinoilla, joilla se toimii, sekä ennen rakenneuudistusta että sen jälkeen arvioidakseen tuen todennäköiset vaikutukset asianomaisilla markkinoilla verrattuna todennäköiseen lopputulokseen tilanteessa, jossa valtiontukea ei myönnetä. Toimenpiteet räätälöidään markkinoiden ominaispiirteitä⁴³ vastaaviksi, jotta tehokkaan kilpailun säilyminen voidaan varmistaa.
94. Kolmannen tekijän osalta komissio arvioi, onko vastuunjako toteutettu 3.5.2 jakson vaatimusten mukaisesti. Kaikki poikkeamat kyseisistä vaatimuksista otetaan huomioon määritettäessä, mitkä toimenpiteet ovat tarpeen kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi.
95. Koska rakenneuudistustoimet voivat heikentää sisämarkkinoita, komissio suhtautuu myönteisesti kilpailutoimenpiteisiin, jotka edistävät kansallisten markkinoiden säilymistä avoimina ja kitkattomina.
96. Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet eivät saisi vaarantaa tuensaajan mahdollisuuksia palauttaa elinkelpoisuutensa. Näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun toimenpide on hyvin kallis toteuttaa tai kun jäsenvaltion asianmukaisesti perustelemassa poikkeustapauksessa toimenpiteet vähentäisivät tuensaajan toimintaa siinä määrin, että sen elinkelpoisuuden palauttaminen olisi vaarassa. Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet eivät myöskään saisi olla haitaksi kuluttajille ja kilpailulle.
97. Tuki, jolla katetaan 33–36 kohdassa kuvattuja rakenneuudistuksen sosiaalikuluja, on osoitettava selkeästi rakenneuudistussuunnitelmassa, koska pelkästään irtisanotun henkilökunnan eduksi tarkoitettuja sosiaalisia tukitoimenpiteitä ei oteta huomioon määritettäessä kilpailutoimenpiteiden laajuutta. Komissio pyrkii yhteisen edun vuoksi rakenneuudistussuunnitelman yhteydessä rajoittamaan mahdollisimman

⁴² Jos pääomasijoitus tapahtuu uusmerkintänä, kyseistä hintaa olisi mukautettava, jotta uusmerkinnän vaikutukset voidaan ottaa huomioon.

⁴³ Muun muassa keskittymisaste, kapasiteettirajoitteet, kannattavuus sekä markkinoille pääsyn ja toiminnan laajentamisen esteet voidaan ottaa huomioon.

paljon rakenneuudistuksen sosiaalisia vaikutuksia muissa kuin tukea myöntävässä jäsenvaltiossa.

98. Kilpailun vääristymistä rajoittavat toimenpiteet vaikuttavat todennäköisesti suhteettoman paljon pieniin yrityksiin erityisesti siksi, että niiden toteuttaminen on työlästä ja on vaikeaa määrittää yrityksen osat, jotka voidaan luovuttaa vaarantamatta yrityksen elinkelpoisuutta. Tämän vuoksi kyseisiä toimenpiteitä ei yleensä sovelleta pieniin yrityksiin, paitsi jos tiettyä alaa koskevilla valtiontukisäännöissä toisin määrätään. Pienyritysten ei kuitenkaan pitäisi lisätä kapasiteettiaan rakenneuudistuksen aikana.

3.6.3. Tuensaajat, joille on aiemmin myönnetty sääntöjenvastaista valtiontukea

99. Jos vaikeuksissa olevalle yritykselle on aiemmin myönnetty sääntöjenvastaista tukea, jonka osalta komissio on tehnyt kielteisen päätöksen ja antanut takaisinperimismääräyksen, ja tällaista neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999⁴⁴ 14 artiklan mukaista tuen takaisinperintää ei ole toteutettu, kyseiselle yritykselle myönnettävää pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea arvioitaessa otetaan huomioon vanhan tuen ja uuden tuen yhteisvaikutus ja se, että vanhaa tukea ei ole maksettu takaisin⁴⁵.

3.6.4. Tuen hyväksymiselle asetettavat erityisedellytykset

100. Komissio voi määrätä tarpeellisiksi katsomiaan edellytyksiä ja velvoitteita, joilla voidaan estää kilpailun vääristyminen yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla, jos kyseinen jäsenvaltio ei ole sitoutunut toteuttamaan tällaisia toimenpiteitä. Se voi esimerkiksi vaatia jäsenvaltiota toteuttamaan itse tietyt toimenpiteitä, määräämään tietyt toimenpiteitä tuensaajalle tai olemaan myöntämättä tuensaajalle muunlaista tukea rakenneuudistusaikana.

3.7. Avoimuus

101. Jäsenvaltioiden on julkaistava ilmoitetuista valtiontukitoimenpiteistä vähintään seuraavat tiedot keskitetyllä verkkosivustolla tai yhdellä verkkosivustolla, jolle haetaan tietoja useilta verkkosivustoilta (esimerkiksi alueelliset verkkosivustot): ilmoitetun tukiohjelman ja sen soveltamissäännösten koko teksti, tuen myöntävä viranomaisen, yksittäisten tuensaajien nimet, kullekin tuensaajalle myönnetyn tuen muoto (erityisesti tukiväline) ja määrä, alue (NUTS II -tasolla), jolla tuensaaja sijaitsee, ja tuensaajan pääasiallinen toimiala NACE-ryhmätasolla. Näitä vaatimuksia sovelletaan soveltuvin osin myös tapauskohtaiseen tukeen. Nämä tiedot on julkaistava tuen myöntämispäätöksen tekemisen jälkeen, ne on säilytettävä vähintään 10 vuoden ajan ja niiden oltava rajoituksetta yleisön saatavissa⁴⁶.

4. TUKIALUEILLA MYÖNNETTÄVÄT RAKENNEUUDISTUSTUET

102. Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus on perussopimuksen 174 artiklan mukaisesti yksi Euroopan unionin ensisijaisista tavoitteista. Muiden alojen politiikan

⁴⁴ Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna.

⁴⁵ Asia C-355/95 P, Textilwerke Degendorf v. komissio ja muut, tuomio 15.5.1997, Kok., 1997, s. I-2549.

⁴⁶ Nämä tiedot olisi päivitettävä säännöllisesti, esimerkiksi kuuden kuukauden välein, ja niiden olisi oltava saatavilla vapaassa muodossa.

on perussopimuksen 175 artiklan⁴⁷ mukaisesti osallistuttava tämän tavoitteen toteuttamiseen. Komission on siis otettava huomioon aluekehitystarpeet arvioidessaan tukialueilla myönnettävää rakenneuudistustukea. Vaikeuksissa olevan yrityksen sijainti tukialueella ei kuitenkaan ole riittävä peruste rakenneuudistustuen hyväksymiseksi. Aluetta ei keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä auta yritysten keinotekoinen tukeminen. Lisäksi on alueiden etujen mukaista, että ne aluekehityksen edistämiseksi käyttävät varojaan niin, että elinkelpoista ja kestävää toimintaa voidaan kehittää mahdollisimman nopeasti. Kilpailun vääristymät on pyrittävä pitämään mahdollisimman vähäisinä myös silloin, kun tukia myönnetään tukialueilla toimiville yrityksille. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota myös mahdollisiin haitallisiin heijastusvaikutuksiin, joita kyseisellä alueella ja muilla tukialueilla voi esiintyä.

103. Näin ollen 3 luvussa esitettyjä perusteita sovelletaan myös tukialueilla, myös silloin kun huomioon otetaan alueelliset kehittämistarpeet. Tukialueilla komissio kuitenkin soveltaa, jollei alakohtaisissa valtioneuvoston päätöksissä toisin määrätä, 3.6.2 jakson määräyksiä kilpailun vääristymistä rajoittaviin toimenpiteisiin siten, että alueeseen kohdistuvia negatiivisia systeemisiä vaikutuksia voidaan rajoittaa. Tämä voi merkitä erityisesti kapasiteetin vähentämistä tai markkinaläsnäoloa koskevia vähemmän tiukkoja vaatimuksia. Näissä tapauksissa erotellaan toisistaan perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaista aluetukea saavat alueet ja 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan määräysten soveltamisalaan kuuluvat alueet, jotta ensin mainituilla alueilla esiintyvät vakavammat alueelliset ongelmat voidaan ottaa huomioon. Komissio voi hyväksyä rahoitusosuuden, joka on [65 kohtaa sovellettaessa pienempi kuin tuen määrä] [67 kohtaa sovellettaessa alle 50 prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista], jos tukialueen erityisolosuhteet niin edellyttävät esimerkiksi silloin, kun tuensaajalla on suuria vaikeuksia saada markkinoilta uutta rahoitusta, koska se toimii tukialueella.

5. TUKI VAIKEUKSISSA OLEVILLE YLEISIIN TALOUDELLISIIN TARJOAJILLE

104. Kun komissio arvioi vaikeuksissa oleville yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoajille myönnettävää tukea, se ottaa huomioon asianomaisen palvelun erityisluonteen ja erityisesti tarpeen taata palvelun tarjonnan jatkuvuus perussopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
105. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoajat voivat pyytää jäsenvaltioilta tukea, jotta ne voivat jatkaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoamista ehdoilla, jotka ovat sopusoinnussa niiden pitkän aikavälin elinkelpoisuuden kanssa. Tämän vuoksi 49 kohtaa sovellettaessa pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen voi perustua erityisesti siihen oletukseen, että valtiontuki on käytettävissä kaikkien julkisen palvelun tehtävänantojen aikana, joista on tehty sopimus ennen rakenneuudistusjaksoa tai sen aikana, edellyttäen että seuraavissa säädöksissä ja tiedonannoissa asetetut tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille koskevat vaatimukset täyttyvät: julkisesta palvelusta maksettavana

⁴⁷ Perussopimuksen 175 artiklassa määrätään muun muassa, että ”unionin politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon 174 artiklassa tarkoitetut tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen”.

korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet⁴⁸, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen annettu komission päätös⁴⁹, rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista annettu asetus (EY) N:o 1370/2007⁵⁰, asetus (EY) N:o 1008/2008⁵¹, lentoliikenteen suuntaviivat⁵², neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/92⁵³ ja meriliikenteen suuntaviivat⁵⁴.

106. [JOS VASTUUNJAKOON LIITTYEN VALITTAAN VAIHTOEHTO 1: Kun komissio arvioi vaikeuksissa oleville yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoajille myönnettyä tukea näiden suuntaviivojen mukaisesti, se ottaa huomioon kyseisen palveluntarjoajan saaman tuen kokonaisuudessaan, mukaan lukien mahdollinen julkisesta palvelusta maksettava korvaus. Koska yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoajat voivat saada suuren osan tavanomaisista tuloistaan julkisesta palvelusta maksettavina korvauksina, tällä tavoin määritetyn tuen kokonaismäärä voi olla hyvin suuri suhteessa tuensaajan kokoon. Valtion taakka tuensaajan rakenneuudistuksessa voi tällöin näyttää suhteettoman suurelta. Kun komissio määrittää 3.5.2 jaksossa edellytettyä vastuunjakoa, se jättää tämän vuoksi huomiotta julkisesta palvelusta maksettavat korvaukset, jotka täyttävät seuraavissa tiedonannoissa ja säädöksissä asetetut vaatimukset tuen soveltuvuudelle sisämarkkinoille: julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet; Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen annettu komission päätös; rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista annettu asetus (EY) N:o 1370/2007; asetus (EY) N:o 1008/2008; ilmaliikenteen suuntaviivat; neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/92 ja meriliikenteen suuntaviivat.]
107. Siltä osin kuin varat ovat välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoamiseksi, ei ehkä ole käytännössä mahdollista vaatia tällaisten omaisuuserien myymistä toimenpiteillä, joilla rajoitetaan kilpailun vääristymistä

⁴⁸ Komission tiedonanto – julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet (2011) (EUVL C 8, 11.1.2012, s. 15).

⁴⁹ Komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3).

⁵⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1).

⁵¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1008/2008, annettu 24 päivänä syyskuuta 2008, lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä (EUVL L 293, 31.10.2008, s. 3), 16–18 artikla.

⁵² Komission tiedonanto – Yhteisön suuntaviivat lentoasemien rahoittamisesta ja alueellisilta lentoasemilta liikennöivien lentoyhtiöiden toiminnan aloittamista koskevasta valtiontuesta (EUVL C 312, 9.12.2005, s. 1).

⁵³ Neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/92, annettu 7 päivänä joulukuuta 1992, palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) (EUVL L 364, 12.12.1992, s. 7).

⁵⁴ Komission tiedonanto C(2004) 43 – Yhteisön suuntaviivat meriliikenteen valtiontuelle (EUVL C 13, 17.1.2004, s. 3).

3.6.2 jaksossa tarkoitettulla tavalla. Tällaisissa tapauksissa komissio voi vaatia vaihtoehtoisia toimenpiteitä, jotka toteutetaan sen varmistamiseksi, ettei kilpailu vääristy siinä määrin, että se olisi yleisen edun vastaista. Tämä voidaan toteuttaa erityisesti luomalla mahdollisimman nopeasti tervettä kilpailua kyseisen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun alalle.

108. Jos yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoaja ei pysty noudattamaan näiden suuntaviivojen ehtoja, tarkasteltavana olevaa tukea ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana. Näissä tapauksissa komissio voi kuitenkin hyväksyä tällaisen tuen maksamisen, jos se on tarpeen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun jatkuvuuden varmistamiseksi. Komissio hyväksyy tuen ainoastaan siinä tapauksessa, että asianomainen jäsenvaltio osoittaa objektiivisin perustein, että tuki on määrältään ja kestoaltaan tiukasti rajattu siihen, mikä on välttämätöntä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimeksiannon siirtämiseksi uudelle palveluntarjoajalle.

6. TUKIOHJELMAT PIENEMMILLE TUKIMÄÄRILLE JA TUENSAAJILLE

6.1. Yleiset edellytykset

109. Komissio voi sallia tukiohjelmat, joilla tarjotaan rajattu määrä pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea pk-yrityksille tai pienemmille valtion omistamille yrityksille⁵⁵. Jollei seuraavista erityismääräyksistä muuta johdu, tällaisten tukiohjelmien arviointiin sovelletaan näiden suuntaviivojen 3 luvun määräyksiä. Jos tukiohjelmasta myönnetään tukea, joka ei täytä kokonaisuudessaan kyseisiä edellytyksiä, tuesta on aina ilmoitettava erikseen komissiolle, jonka on hyväksyttävä se ennakolta.
110. Tukiohjelmissa on ilmoitettava pelastamistuen, rakenneuudistustuen tai väliaikaisen rakenneuudistustuen myöntämiseksi toteutettavassa toimessa yhdelle yritykselle myönnettävän tuen sallittu enimmäismäärä; tämä koskee myös suunnitelman muutoksia. Tämän määrän ylittävistä tuista on ilmoitettava erikseen komissiolle. Yhdelle yritykselle myönnettävän tuen enimmäismäärä saa olla enintään 5 miljoonaa euroa, mukaan luettuna muista lähteistä tai muista tukiohjelmissa peräisin oleva tuki.
111. Kun näiden suuntaviivojen soveltamispäivän jälkeen hyväksyttävästä tukiohjelmasta myönnetään tukea, erillisestä ilmoitusvelvollisuudesta voidaan myöntää vapautus ainoastaan, jos asianomainen yritys täyttää ainakin yhden 21 kohdassa esitetystä perusteista, jollei alakohtaisissa valtioneuvoston päätöksissä toisin säädetä. Jos yritys ei täytä ainoatakaan kyseisistä perusteista, sille myönnettävistä tuista on ilmoitettava erikseen komissiolle, jotta komissio voi arvioida, onko tuensaaja vaikeuksissa oleva yritys.
112. Jäsenvaltioiden on myös ilmoitettava toimenpiteistä erikseen komissiolle, jos yritys hankkii toisen, pelastamistukea, rakenneuudistustukea tai väliaikaista rakenneuudistustukea jo saaneen yrityksen omaisuuserät.

⁵⁵ Näissä suuntaviivoissa 'pienemmillä valtion omistamilla yrityksillä' tarkoitetaan yrityksiä, jotka ovat mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36) tarkoitettuja mikroyrityksiä tai pieniä tai keskisuuria yrityksiä, mutta vähintään 25 prosenttia tai suurempi osa yrityksen pääomasta tai äänivallasta on suoraan tai välillisesti yhden tai useamman yksin tai yhdessä toimivan julkisen elimen hallinnassa.

113. Komissio voi vaatia jäsenvaltioita rajoittamaan joidenkin tukiohjelmien kestoja (yleensä enintään neljään vuoteen) ja toteuttamaan kyseisten ohjelmien arvioinnin.
114. Arvioinnit suoritetaan sellaisten tukiohjelmien osalta, joissa mahdollinen vääristymä on erityisen suuri, toisin sanoen ne voivat rajoittaa kilpailua merkittävästi, jos niiden täytäntöönpanoa ei tarkisteta hyvissä ajoin.
115. Arvioinnin tavoitteiden vuoksi ja jotta jäsenvaltioihin kohdistuva hallinnollinen rasitus ei olisi kohtuuton pienempien tukimäärien ollessa kyseessä, tällaista velvoitetta sovelletaan vain tukiohjelmiin, joiden talousarvio on suuri tai joihin sisältyy uusia ominaispiirteitä, tai kun on odotettavissa merkittäviä markkinoihin, teknologiaan tai sääntelyyn liittyviä muutoksia. Arvioinnin tekijän on oltava valtiontuen myöntävästä viranomaisesta riippumaton asiantuntija, ja se on tehtävä yhteisten menetelmien⁵⁶ mukaisesti. Arviointi on myös julkistettava. Arviointi on toimitettava komissiolle riittävän ajoissa, jotta se voi tarvittaessa harkita tukiohjelman voimassaolon jatkamista, ja joka tapauksessa ennen tukiohjelman voimassaolon päättymistä. Arvioinnin tarkka laajuus ja arvioinnissa käytettävä menetelmä määritetään tukiohjelman hyväksymispäätöksessä. Kyseisen arvioinnin tulokset on otettava huomioon päätettäessä tulevista tukitoimenpiteistä, joilla on samankaltainen tavoite.

6.2. Pelastamistukiohjelmien hyväksymisedellytykset

116. Pelastamistukiohjelmien on täytettävä 3 luvussa määritetyt edellytykset. Edellä 57 kohdan (c) alakohdassa asetetun ehdon katsotaan täyttyvän, jos pelastamistuki on myönnetty enintään kuuden kuukauden ajaksi, minkä ajan kuluessa tuensaajan asema on analysoitava. Tänä aikana jäsenvaltion on joko hyväksyttävä rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelma taikka vaadittava tuensaajalta lainan ja riskipremiota vastaavan tuen takaisinmaksua.

6.3. Rakenneuudistustukiohjelmien hyväksymisedellytykset

117. Komissio hyväksyy rakenneuudistustukiohjelmat ainoastaan, jos tukien myöntämisen edellytyksenä on, että 3 luvussa asetetut edellytykset täyttyvät, ja tuensaaja erityisesti panee kokonaisuudessaan täytäntöön rakenneuudistussuunnitelman, joka täyttää nämä edellytykset ja on asianomaisen jäsenvaltion hyväksymä. [JOS VASTUUNJAKOON LIITTYEN VALITAAN VAIHTOEHTO 1: Tarkasteltaessa 65 kohdassa asetettujen edellytysten noudattamista osallistuminen rakenneuudistuksen rahoittamiseen katsotaan riittäväksi, jos rahoitusosuus on vähintään yhtä suuri kuin tuen nimellismäärä.]

6.4. Pk-yrityksiin sovellettavien väliaikaisten rakenneuudistustukiohjelmien hyväksymisedellytykset

118. Väliaikaisten rakenneuudistustukiohjelmien on täytettävä 3 luvussa asetetut edellytykset.

⁵⁶ Komissio voi määrittää yhteiset menetelmät.

7. MENETTELYT

7.1. Pelastamistukea koskeva nopeutettu menettely

119. Komissio pyrkii mahdollisuuksien mukaan tekemään päätöksen pelastamistuesta kuukauden kuluessa, jos tuki täyttää kaikki 3 luvussa esitetyt edellytykset ja seuraavat kumulatiiviset vaatimukset:

- a) asianomainen yritys täyttää vähintään yhden 21 kohdassa esitetyistä perusteista;
- b) pelastamistuki rajoittuu määrään, joka saadaan liitteessä 1 esitetyn laskutoimituksen tuloksena, ja on enintään 10 miljoonaa euroa;
- c) tukea ei myönnetä 75 kohdan (b) tai (c) alakohdassa mainituissa tilanteissa.

7.2. Pk-yrityksille myönnettävää väliaikaista rakenneuudistustukea koskeva nopeutettu menettely

120. Komissio pyrkii mahdollisuuksien mukaan tekemään päätöksen tilapäisestä rakenneuudistustuesta kuukauden kuluessa, jos tuki täyttää kaikki 3 luvussa esitetyt edellytykset ja seuraavat kumulatiiviset vaatimukset:

- a) asianomainen yritys täyttää vähintään yhden 21 kohdassa esitetyistä perusteista;
- b) maksuvalmiustukea myönnetään enintään [kaksi kertaa] [kolme kertaa] se määrä, joka saadaan liitteessä 1 esitetyn laskutoimituksen tuloksena, ja enintään 10 miljoonaa euroa;
- c) tukea ei myönnetä 75 kohdan (b) tai (c) alakohdassa mainituissa tilanteissa.

7.3. Rakenneuudistussuunnitelmiin liittyvät menettelyt

7.3.1. Rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano

121. Tuensaajan on toteutettava rakenneuudistussuunnitelma kokonaisuudessaan ja noudatettava kaikkia muita tuen hyväksymistä koskevassa komission päätöksessä asetettuja velvoitteita. Komissio katsoo suunnitelman tai muiden velvoitteiden noudattamatta jättämisen tuen väärinkäytöksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 659/1999 23 artiklan soveltamista ja mahdollisuutta saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi perussopimuksen 108 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

122. Useita vuosia kestävien ja huomattavia tukimääriä sisältävien rakenneuudistustoimien kohdalla komissio voi vaatia, että rakenneuudistustuki jaetaan useampaan erään. Komissio voi asettaa tukierien maksuedellytykseksi, että

- a) ennen kunkin erän maksamista on varmistettava rakenneuudistussuunnitelman jokaisen vaiheen asianmukainen edistyminen suunnitellun aikataulun mukaan; tai että
- b) komissio hyväksyy jokaisen erän maksun ennakolta varmistuttuaan ensin suunnitelman asianmukaisesta täytäntöönpanosta.

7.3.2. Rakenneuudistussuunnitelman muuttaminen

123. Jos rakenneuudistustuen myöntäminen on hyväksytty, kyseinen jäsenvaltio voi rakenneuudistusaikana pyytää komissiota hyväksymään muutoksia rakenneuudistussuunnitelmaan ja tukimäärään. Komissio voi hyväksyä tällaiset muutokset seuraavien edellytysten täytyessä:

- a) myös tarkistetun suunnitelman on palautettava elinkelpoisuus kohtuullisessa ajassa;
 - b) jos tukimäärää korotetaan, vastuunjako on myös lisättävä vastaavasti ja/tai kilpailutoimenpiteiden on oltava laajempia kuin alun perin sovitut toimenpiteet;
 - c) jos ehdotetut kilpailutoimenpiteet ovat alkuperäisiä vähäisempiä, tukimäärää on vastaavasti pienennettävä;
 - d) kilpailutoimenpiteet voidaan panna täytäntöön uuden aikataulun mukaan alkuperäistä aikataulua myöhemmin vain tuensaajasta tai jäsenvaltiosta riippumattomien syiden perusteella; muussa tapauksessa tukimäärää on vastaavasti pienennettävä.
124. Jos komission asettamia edellytyksiä tai jäsenvaltion antamia sitoumuksia lievennetään, tukimäärää on vastaavasti pienennettävä taikka asetettava muita edellytyksiä.
125. Jos jäsenvaltio muuttaa hyväksytyä rakenneuudistussuunnitelmaa ilmoittamatta tästä asianmukaisesti komissiolle tai jos tuensaaja poikkeaa hyväksytystä rakenneuudistussuunnitelmasta, komissio aloittaa perussopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, kuten asetuksen (EY) N:o 659/1999 16 artiklassa säädetään (tuen väärinkäyttö), sanotun kuitenkin rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 659/1999 23 artiklan soveltamista ja mahdollisuutta saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi perussopimuksen 108 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.
- 7.3.3. *Kaikesta tuensaajalle rakenneuudistusaikana myönnettävästä tuesta on ilmoitettava komissiolle*
126. Kun suuren tai keskisuuren yrityksen saamaa rakenneuudistustukea arvioidaan näiden suuntaviivojen perusteella, muun tuen myöntäminen rakenneuudistusaikana vaikuttaa komission arviointiin tarvittavien kilpailutoimenpiteiden laajuudesta, vaikka kyseinen muu tuki myönnettäisiin jo hyväksytystä ohjelmasta.
127. Suurelle tai keskisuurelle yritykselle myönnettävää rakenneuudistustukea koskevassa ilmoituksessa on mainittava kaikki muut tuet, joita tuensaajalle aiotaan myöntää rakenneuudistuksen aikana, jollei tuki kuulu vähämerkityksistä tukea koskevan säännön tai poikkeusasetuksen soveltamisalaan. Komissio ottaa tällaiset tuet huomioon rakenneuudistustukea arvioidessaan.
128. Kustakin suurelle tai keskisuurelle yritykselle rakenneuudistusaikana myönnetystä tuesta, myös hyväksytyn ohjelman mukaisesti myönnetystä tuesta, on ilmoitettava komissiolle erikseen, jos komissio ei ollut tietoinen tuesta tehdessään päätöksen rakenneuudistustuesta.
129. Komissio varmistaa, että näiden suuntaviivojen vaatimuksia ei kierretä myöntämällä tukia hyväksytyjen ohjelmien nojalla.

8. RAPORTOINTI JA SEURANTA

130. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle vuosikertomukset neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ja [Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun

komission asetuksen (EY) N:o 794/2004]⁵⁷ säännösten mukaisesti. Vuosikertomukset julkaistaan komission Internet-sivuilla.

131. Tehdessään päätöstä näiden suuntaviivojen nojalla komissio voi esittää myös muita myönnettyyn tukeen sovellettavia raportointivaatimuksia voidakseen tarkistaa, onko tukitoimenpiteen hyväksymispäätöstä noudatettu. Tietyissä tapauksissa komissio voi edellyttää, että nimetään valvonnasta vastaava toimitsijamies, luovutuksista vastaava toimitsijamies tai molemmat sen varmistamiseksi, että tuen hyväksymiseen liittyviä ehtoja ja velvoitteita noudatetaan.

9. PERUSSOPIMUKSEN 108 ARTIKLAN 1 KOHDASSA TARKOITETUT AIHEELLISET TOIMENPITEET

132. Komissio ehdottaa erillisellä kirjeellä perussopimuksen 108 artiklan 1 kohdan mukaisesti, että jäsenvaltiot hyväksyisivät 133 ja 134, kohdassa esitetyt aiheelliset toimenpiteet voimassa olevien tukiohjelmien osalta. Komissio asettaa jatkossa tukiohjelmien hyväksymisen edellytykseksi näiden säännösten noudattamisen.
133. Komission ehdotuksen hyväksyneiden jäsenvaltioiden on mukautettava kuuden kuukauden kuluessa nykyiset tukiohjelmansa, joiden on tarkoitus olla edelleen toiminnassa [päivämäärä 1] jälkeen, näiden suuntaviivojen mukaisiksi.
134. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava näiden aiheellisten toimenpiteiden hyväksymisestä kuukauden kuluessa siitä, kun ne ovat vastaanottaneet kirjeen, jossa aiheellisia toimenpiteitä ehdotetaan.

10. SOVELTAMISPÄIVÄ JA KESTO

135. Komissio soveltaa näitä suuntaviivoja [päivämäärä 1] alkaen [päivämäärä 2] saakka.
136. Komission ennen [päivämäärä 1] kirjaamia ilmoituksia tarkastellaan ilmoitusajankohtana sovellettujen perusteiden mukaisesti.
137. Komissio tutkii kaikkien sellaisten pelastamis- tai rakenneuudistustukien soveltuvuuden sisämarkkinoille, jotka on myönnetty ilman komission lupaa ja sen vuoksi perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti näiden suuntaviivojen perusteella, jos tuki on osittain tai kokonaan myönnetty sen jälkeen, kun nämä suuntaviivat on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.
138. Kaikissa muissa tapauksissa komissio tekee tutkimuksen tuen myöntämishetkellä sovellettujen suuntaviivojen perusteella.
139. Komissio soveltaa 5 luvun määräyksiä [päivämäärä 1] alkaen tutkiessaan vaikeuksissa oleville yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoajille myönnettyä tukea riippumatta siitä, milloin tuesta on ilmoitettu tai milloin se on myönnetty, sanotun kuitenkin rajoittamatta 136–138. kohdan määräysten soveltamista.

⁵⁷ [EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1, ja myöhemmät muutokset.]

LIITE 1 – Kaava⁵⁸, jolla lasketaan nopeutettuun menettelyyn soveltuvan pelastamistuen tai väliaikaisen rakenneuudistustuen enimmäismäärä kuuden kuukauden ajanjaksolla

$$\frac{EBIT_t + poistot_t - (käyttöpääoma_t - käyttöpääoma_{t-1})}{2}$$

Kaavan perustana on yrityksen liiketulos (EBIT eli voitto ennen korkoja ja veroja) tuen myöntämistä / tuesta ilmoittamista edeltävältä vuodelta (t). Tähän määrään lisätään poistot. Sitten kokonaismäärästä vähennetään käyttöpääoman muutokset. Käyttöpääoman muutos lasketaan lyhytaikaisten varojen ja lyhytaikaisten velkojen⁵⁹ erotuksena viimeksi päättyneeltä tilikaudelta. Jos liiketulokseen sisältyy varauksia, tämä on samoin mainittava selkeästi, eikä näitä varauksia sisällytetä tulokseen.

Laskutoimituksen tavoitteena on arvioida tuensaajan negatiivinen kassavirta tuen hakemista edeltäneenä vuonna (tai tuen myöntämistä edeltäneenä vuonna, jos tuesta ei ole ilmoitettu). Katsotaan, että puolet tästä määrästä varmistaa yrityksen liiketoiminnan jatkumisen kuuden kuukauden ajan. Tämän vuoksi tulos jaetaan kahdella.

Kaavaa voidaan käyttää ainoastaan, jos tuloksena on negatiivinen määrä. Jos laskutoimituksen tulos on positiivinen, on selitettävä yksityiskohtaisesti, miksi yritys on 21 ja 22 kohdassa määritellyissä vaikeuksissa.

⁵⁸ Voittoon ennen korkoja ja veroja (EBIT) lisätään poistot kyseiseltä ajanjaksolta ja käyttöpääoman muutos kahden vuoden aikana (kaksi hakemuksen esittämistä edeltävää vuotta). Tulos jaetaan kahdella, jotta saadaan kuuden kuukauden jaksoa kuvaava luku.

⁵⁹ Lyhytaikaiset varat: likvidit varat, saamiset (asiakastilit ja muut saamiset), muut lyhytaikaiset varat ja menoennakot, vaihto-omaisuus. Lyhytaikaiset velat: rahoitusvelat, ostovelat (tavarantoimittajat ja muut velat) ja muut lyhytaikaiset velat, tuloennakot, muut siirtovelat, verovelat.

Esimerkki:

Voitto ennen korkoja ja veroja (milj. euroa)	(12)	
Poistot (milj. euroa)	2	
Tase (milj. euroa)	31. joulukuuta, t	31. joulukuuta, t – 1
<i>Lyhytaikaiset varat</i>		
Käteisvarat ja muut rahavarat	10	5
Myyntisaamiset	30	20
Vaihto-omaisuus	50	45
Menoennakot	20	10
Muut lyhytaikaiset varat	20	20
Lyhytaikaiset varat yhteensä	130	100
<i>Lyhytaikaiset velat</i>		
Ostovelat	20	25
Menojäämät	15	10
Tuloennakot	5	5
Lyhytaikaiset velat yhteensä	40	40
Käyttöpääoma	90	60
Käyttöpääoman muutos	30	

$[-12 + 2 - 30] / 2 = -20$ miljoonaa euroa.

Koska laskutoimituksen tulos on yli 10 miljoonaa euroa, 119 ja 120 kohdassa kuvattua nopeutettua menettelyä ei voida soveltaa. Lisäksi jos tässä esimerkissä pelastamistuen määrä ylittää 20 miljoonaa euroa tai väliaikaisen rakenneuudistustuen määrä ylittää [40 miljoonaa

euroa] [60 miljoonaa euroa], jäsenvaltion olisi selitettävä, kuinka tuensaajan tulevat kassavirtatarpeet ja tuen määrä on määritelty.

LIITE 2 — Suuntaa antava rakenneuudistussuunnitelman malli

Tässä liitteessä esitetään rakenneuudistussuunnitelman sisällysluettelon malli, jonka tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita ja komissiota valmistelemaan ja tarkastelemaan rakenneuudistussuunnitelmia mahdollisimman tehokkaasti.

Jäljempänä mainitut tiedot eivät rajoita yksityiskohtaisempia vaatimuksia, jotka suuntaviivoissa asetetaan rakenneuudistussuunnitelman sisällölle ja muille seikoille, jotka asianomaisen jäsenvaltion on osoitettava.

1. Tuensaajan kuvaus
2. Niiden markkinoiden kuvaus, joilla tuensaaja toimii.
3. Näyttö sosiaalisista vaikeuksista, joita tuella pyritään estämään, tai markkinoiden toimintapuutteesta, joka tuella pyritään korjaamaan, vertailu uskottavaan vaihtoehtoiseen skenaarioon ilman valtiontukea, sekä näyttö siitä, miten kyseistä tavoitetta ei saavutettaisi tai että se saavutettaisiin vähemmässä määrin, kun on kyse vaihtoehtoisesta skenaariosta.
4. Kuvaus tuensaajan ongelmien syistä (mukaan lukien arvio siitä, millainen rooli tuensaajan liiketoimintamalliin tai hallinnointi- ja ohjausjärjestelmään mahdollisesti sisältyneillä puutteilla oli ongelmien syntymisessä, sekä arvio siitä, missä määrin ongelmat olisi voitu välttää johdon oikea-aikaisilla ja asianmukaisilla toimilla) sekä SWOT-analyysi.
5. Kuvaus mahdollisista suunnitelmista tuensaajan ongelmien korjaamiseksi ja näiden suunnitelmien vertailu sen suhteen, kuinka paljon valtiontukea tarvitaan ja mitkä ovat niiden odotetut tulokset.
6. Valtion tukitoimien kuvaus, täydelliset tiedot kustakin valtion tukitoimenpiteestä (mukaan lukien kunkin toimenpiteen muoto, määrä ja siitä maksettu korvaus), ja näyttö siitä, että valitut valtiontukivälineet ovat tarkoituksenmukaisia suhteessa niiden tavoitteisiin.
7. Yhteenveto prosessista, jolla parhaaksi katsottu vaihtoehto toteutetaan, kun tavoitteena on palauttaa tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuus kohtuullisessa ajassa (periaatteessa enintään kolmessa vuodessa), sekä toimien toteutuksen aikataulu ja laskelmat kunkin toimen aiheuttamista kustannuksista.
8. Liiketoimintasuunnitelma, jossa esitetään rahoitussuunnitelmat seuraaviksi viideksi vuodeksi ja osoitetaan, kuinka pitkän aikavälin elinkelpoisuus palautetaan.
9. Toimet, joilla elinkelpoisuus palautetaan sekä perusskenaarion että pessimistisen skenaarion mukaisesti. Käytettyjen oletusten esittely ja perustelut, joiden pohjana on markkinatutkimus, sekä herkkyyshanalyysi.
10. Ehdotetut toimenpiteet vastuun jakamiseksi.
11. Ehdotetut toimenpiteet kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi.